

Inches 1 2 3 4 5 6
Centimetres 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17

TIFFEN Color Control Patches

© The Tiffen Company, 2007

Blue

Cyan

Green

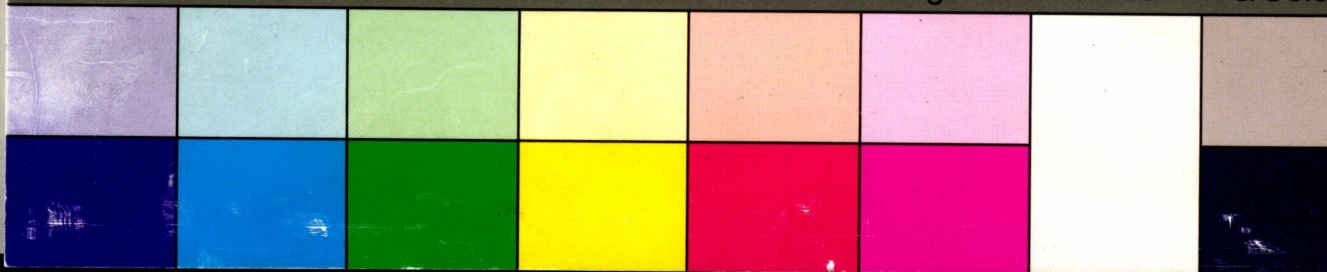
Yellow

Red

Magenta

White

3/Color

KESKENY UT

177 Mellyer

Az embernek elmejébe ütköző ha-
ború gondolatoknak köveiből,
es sokféle kételkedéseknek
sűrűjéből, a mennyire
lehetett, ki irtott

PAPAI PARIZ IMRE.

Mátthé Ev. 7. vers. 14.

Szoros kapu és keskeny ut, mely viszen
az életre, es kevesek kik meg
talállyak azt.

NYOMTATTATOTT

Ultrajectumban Noortdyck Iános által.

1 6 4 7.

20 **KESKENY UT** 20

20

177

Melley

20

Az embernek elmejébe ütköző ha-
ború gondolatoknak köveiből,
es sok féle kételkedéseknek
sűrűjéből, á mennyire
lehetett, ki irtott

PAPAI PARIZ IMRE.

Mátthe Ev. 7. vers. 14.

*Szoros kapu és keskeny ut, mely viszen
az életre, es kevesek kik meg
talállyak azt.*

NYOMTATTATOTT

Ultrajectumban Noordijck Iános által.

20

1 6 4 7.

20

Tgyekeztek be menni á szoros kapun!

Luk. Ev. 13. vers. 24.

Ritsoda fordítia el á követ?

Márk Ev. 16. vers. 3.

A szövetfégnék Angyala á fzegetlett kö Ur Iesus.

Malacbias 3. vers. 1. Ephesus b. 2. vers. 22.

M. ACADEMIA
KÖNYVTÁRA

A KEGYES OLVASONAK

kegyelmet es lelki bekeféget.

MIkoron látnam egyeb keresztény nemzeteknek talydon nyelveken irott es kibotsáttott könyveknek bővseget, mellyekben az örök Istennek talydonságú es tudálatos dolgait, az Embereket es nyavalyasságát, abból való kiszabadulásának modgyát, az idveffegnek után, ugy ki rayzolyák es á külömb külömb elmeknek meg foghatása szerint ugy tractallyak, hogy kikiköz zülök ba kegyes sevejségtől vesztetik, mind azokról io moddal es hasznos epüleffel elmelkedhetik, elmeibe ünkező baboru gondolatoknak es sokféle ketelkedéseknek azok által Isten után eleget tehet, meg felelhet, avagy csak valami könnyebseget vehet, ez látaftol sak adek ily gondolatra, hogy enis á mi nemzetünknek kik közön nem oly bőv á magunk nyelven irott könyv á mivel tudnek az Uról vön talentum szerint, ioval lennek. Ez okoktul indettatván, hogy balade voltomat mind Istenembez á ki velem volt ma im-

ban es budafasimban, megmutassam, az ötole vo-
kegyelemnek meritek eszerint az o hozza tero ket ta-
net sam, az utat ha a nagy kovektol nem, aka-
tsak a gaz bolegy illel valo el baretassul mutassam,
minakegyel mes Patronissimnak io tetemenyi kik-
nek töv adakozásokkal vittem élé dolzaimat, aka-
mik usin ioban valo forgolodással balalljam s. min-
pediglen hogy azok a kik velem ezen sorsbann van-
nak kevált keppen kik az Istennek aiandek at böve-
ben vetek, hasomlo vagy nagob-igyékezetre ezen
iobanin dullyanak.

Tovabba; Nem volt nekem az végem, hogy
vagy locus communisokat az mint biuk, iria-
noha valóba kívánatnek nekiünk egyéb nemzetek
fölött, vagy akarmi obiectiokat az az más vallás
ellenvereseket iminnend amonnan ki szedegessek
es azokra valo feleletek et lé iriak, meri ezékröl
scholakban szépen tanétnak; hanem tsakin praxi-
a minemü gondolatok es ketelkedések az embernek
elméiebe ottan ottan ütöznek, azokra, magunk
nyelvén noha sokat könnyebb volt volnanekem ha
ugy iteltem volna szüksegésbnek lenni deak nyel-
szerint le írnom, azokra mondom rövideden ke-
vált keppen pedig rátiokkal de az irásban fundal-
tatottakkal meg felellyek. Ném érkeztem ugyan

á min

á mire igyekeztem, sok okok miatt mellyek az ide-
gen földön irupponkent ütöznek még veliünk,
mindazonáltal laudanda voluntas; Nemis oly
munka mint ha még meg annyi kerdesek es több
ketelkedések nem fordulhamanak elő. de azoknak
látván elsöben ezeknek mi végét, ezekhez kell a-
dattatni vagy en általam, vagy más kegyes tanít
által vegbe vitetetni.

Azért, á ki ez könyvezékét olvasod, ha mi epüle-
tedre való találasz benne, az Uré legyen á disze-
ret; mivel pedig ezt az egy ügyö tudatlanoknak
de tudni kívánoknak irtuk, te tudos leven ne bán-
torgasod, es ha miben derekassabb oktatást kívánsz,
hogy amá mondás rayrad ne essék, Pelda beszéd.
15. vers. 12. és 14. á tudosságtól meny végére.

Az Urnak kegyelme legyen á ti lelketekkel,
hogy meg alhassatok á próbák es keserüetek ellen.
Iriam Belgiumban Ultraéctum névü városban
Ezer hat száz es negyven hetedik esztendőben.

Pápai Pariz Imre.

Ez könyveczkeröl.

Lön az Isten szava regen szent Iános hoz
 A pusztaban amaz kialto szöszathoz,
 Hogy az köz elitő Urnak utat irtson,
 S. akadályt elöle hüfeggel el tiltson.
 Ö altala, mely fok lelkeben megh ferült
 Izrael fia, az nagy Istenhez terült!
 Ez illyenek ofztan jól el kezfült nepe
 Löttek, s. az gyógyító Christus által éppe.
 Jól vötte ez könyvnek iroja ezében,
 Nekiis hogy ezert adatott kezében
 Az Iras, hogy kibé Christus lelke szallott,
 S. jo ut tudafára immar elő állott,
 Az előtt igassagh utát igyengetné
 S. az eletnek szoros utara vezetné,
 Hogy vagy elmejebé meg né haborodnek
 Vagy tilalmas utra el ne tantorodnek.
 Tedd Isten ez munkát hatalmas ezközzé,
 Vigy vilagoffagot á tieid közzé
 Altala, hadd ök az jo uton jarjanak,
 S. teged valtsagokra örömmel várjanak.

Szölösi Iános.

A Christus Lelke, es a szent Iras regulaia.

minden habzafoknak el igazitoia.
*C*zak maga Christus Urök kebeléből máfra sualhat
 Eletet, es mozgást ömber örökké valot.
*K*ut feje mert egiedöl kegyelemnek mondatik Uról,
 Nem lehet rávöfssigh Christus hatalma kivöl,
 E földnek vadait Tengernek mozgo Zugást.
*B*iria maganeg yedöl mint hatalomnak Ur,
 Minden ereinek sgh valamelyet itt è vilag izzgat,
 Megh romol á Christus fénlö bezedé miat.
*E*zzel Apostolokis rontottak minden ereinek
 Vakmerö vélekedest, Pálnak irasa szerint.
*A*rrius, Armenius, Wolkelius, Faustus ereinek,
 Orcza pirulafái lánya megh Isten elő,
 Ellenben minden szenieknek melto vigassagh,
 A Christus Iesus draga bezedé lehet.
*I*t lehet allando kegyelem, maradando bekefesség
 Lelkünknek iralom, rosz vilagh ellen öröm.
*M*egh tanú è kis iras teged arra mit izzgat erősen
 E Vilagh, es mimodo tarcz megh örökké magad
 It bánat ellen öröm, Lelkednek, Religiodnak
 Fundalodik erős vára, vigasz talása.
*M*ind hamis ellenesség, mind lelked forgó Zugást
*I*t lehet ellen öröm; csak vegie lelked h. mar.

NOGRADI MATHIAS

Rendi á kevéltkeppen való dolgoknak.

Az Istenről es az eo esmeretiről.	2.
A szent Irásról.	12.
Az embernek eseteről.	14.
A Bűnről.	19.
A szent Lelek ellen való vetekről.	30.
Az Istennek el hívásáról.	46.
Az Istenhez való meg terésről.	50.
A meg igazulásról.	57.
A Hitről.	61.
Az uyiá születefről.	67.
A fiuvá fogadásának lelkeről.	72.
A keserretekről.	75.
A hitnek meg erőfeteséről es Ur vatsoraia- ról.	86.
A io tselekedetekről.	89.
Az Anyaszentegyházról.	95.
A hitnek vallasaról.	101.
A fogadás tevéfről.	103.
Az Esküvefről.	105.
Lelked esmereti ellen tselekedesfről.	108.
Anyomorulászzenvedesfről.	115.
Az halálról.	117.
Fel tamadásról.	119.
Eorök eletről.	

KESKENY UT

Mely Vízzen az életre.

Avagy

Az embérnek fokféle kételkedés-
ről es gondolatirol.

ELSEO KERDES.

K. *Vagyon-é mod benne, hogy két-
kedő elmémet feleletiddel segíthetd?*

F. **A**z Isten ad erőt mind én-
kem az feleletre, s. mi-
nábörü elmédnek le tsefendefete-
re, tsak hogy iozanon, szeled-
nemmeg átalkodott vakmérős-
gel, hanem tanulásfra való enged-
mességgel vegyed feleletimet.

K. *Elő kételkedésem mint nehezebb
kö fekszik szívemen: Talán nem sen-
Isten?*

P. X. A F. Nem

*Az Isten-
ről.*

F. Nem kitűn kő fogta habzó elmédét, azért, mond meg neked nyilván, mitsoda okok miatt jut az ily gondolatra.

K. Előben ezért, mert látom hogy nagyobb része ez világnak szinten úgy él, mint ha sá pokol sém ményország nem volna?

F. Hogy egy része ez világnak úgy él, s. másrésze különben él, inkább tapasztalható jele az, hogy vagyon Isten es Isteni gondviselés, mért holott ez egész világon minden emberekben azon emberi természet és természet szerint való haylandóság vagyon, honnand s. kitől vagyon tehát az életben való külömbfég, ha ném az Istentől?

K. Látó ezt is hogy a kégyes ember bocsút szűved meg nyomoréttatikok nélkül, ebből is azt gondolom: Nantse Isten?

F. Te annak okait nem tudod. Talám annak az embernek vaniak titkos bűnei, mellyekért Isten reá bocsátotta azt a nyomorúságot. Má-

Pfal. 19.
13.

2. Másadszor. Talám azt az embert [noha külöképpen bocsút szenved] lelkében eorvendetes békeféggel áldotta meg Isten.

3. Harmadszor. Még engedi Isten az háborgato emberre nézveis, mért fővendőben afféle kegyetlen tselékédeti miatt lészé maga méthetetlen az Istennek ítéleti előtt, és méltó kárbosztatása az igazságnak szeki előtt.

Matth.
25.43.

4. Negyedszer. Más oka is lehet, mellyet Isten az ő titkos böltsefégeben tud, te túled pedig s. en túlem el titkolt.

K. Látom ezt is hogy a kegyetlen ember ez világon nem csak meg nem büntetődik, de meg inkább dolgaiban szerénsséssen nevelkedik?

F. Ugy, de egyszer s. mind ném veszed elzedben, hogy az a kegyetlen ember az ő meg nem terő szívének kemenségevel kéntset gyűyt magának haragot az haragnak napjára, es az Isten igaz íteletinek meg jelenésére.

Rom. 3.
5.

A 2 Má.

4 KESKENY UT MELY

2. Másadszor. Hogy az hitetlenek kévdék re élnek, ollyaten az, mint mikor az Zilay tulkok hizlatatnak á meg öletésre; így ök á vezzedelemre.

Iob. 21.
7.

Calv. lib.
1. in 1. c. 5.

3. Harmadszor. Hogy fok büin ez világon büntetetlen marad, az annak á jele, hogy leszen jövendő itelet az melyre hallad: mert ha most minden büin még büntetődnek, ném leszen itélet mayd azt vélhetnéd; Ismét. Ha most semmi büin még nem büntetődnek, nintfen Isteni gonviseelés, azt itelhetnéd.

Aug. lib. 1.
de civ. Dei
c. 8.

K. *Nem tudtam en mind ezeket?*

Pfal. 73.
22.

F. Azt mondgya Dávid maga felöl az soltár könyvben: Mikor ez dolgon törnem elmémet, bolond valék úgy mond hogy nem tudtam, mint az barom ollyan valék hogy nem értettem. Láttam úgy mond hogy az Istentelen mint á zöldellő fa fel nevelkedett magafan,

VISZEN AZ ELETRE. 5

fan, azonban kereseém ötet, az helyét szemlelém, az holott laktanak, üressen lölém. Pfal. 37. 35.

K. *Hiteisd el hát velem tellyességel hogy legyen Isten?*

F. Ez egész világ meg mutatja, hogy legyen Isten. Mert ez világnak kézdete Istentől vagyon holott semmi maga magatnem teremtheti: némis öröktől fogva valo; mért mind kezdeté vagyon, az mint mondam. s. mind pedig vége leszé, holott minden dolgok romláfra haylandok söt ugyan romlandok; az örökké valóságban pedig sé kezdet se végh sem romlandóság nintfen.

2. Másadszor. Az emberi állat meg mutatja, hogy legyen Isten. Mert meny el elméddel szintén az legh első emberre; az á legh első embér kitől vett eredetet? maga magat nem nemzhetette, maga magat nem teremthette, tehát más va-

A 3 laki,

6 KESKENY UT MELY

laki, á pedig nem egyeb hanem az eorók Isten.

3. Harmad/szor. Ez világ alkotmányinak szép rendi még mutatja, hogy legyen Isten. Mert mitsoda igaz gátja es rendeli azokat ha nem az Iste? Az eltető állatok, egy masnak; az föllegek szolgálnak az ide ala vá loknak; az itt alatt termő párák es gözölgések szolgálnak az fellegeknek; az eghen á fényes nap aző gyors menésével es kerülésével; az Hold változásival; á tsillágok ékes rendtartások kal es ragyago tsillám láfokkal, egymáshoz közel es távol lételekkel, ugyan ki beszéllik az Istennék hatalmát es ditsőséget, úgy hogy helyessen mondatik amaz közönféges Vers:

Qui negát esse Deum cæli mox sidera spectet,

Sidera qui spectát non negát esse Deum.

4. Negyed/szer. Holott minden helynek vannak lakosli, ugy mint, á föld

VISZEN AZ ELETRÉ. 7

á föld rakva mindénféle állatokkal; az tenger halakkal; az szép épületek emberekkel; á pokol eördögökkel; az éghnek sem kellerik iresnek lenni noha oda sem kell helyességgel rekeztetni az Istent.

Iob. 12.
7. 8.

*K. Tudgya-é minden nemzetiség,
bogy legyen Isten?*

F. Nem volt soha es nintsen sohol oly nemzet, á kinek elmejébe természet szerint belé nem nyomott avagy oltatott volna é tudomány, hogy legyen valami Isten. Gondoly akarminemü vad nemzet, pogányokat, Indusokat, Brasiliaiakat, China országbeliekét, vagy egyebeket, nem találsz olyat, kinel az Istenégnék valami fizikraia nem tsillámlanek.

Mich. 4.
vers. 5.

K. Honnénd vagyon az?

F. A. természetből, mért természet szerint belé oltatott az, az emberi nemzetbe.

Rom. 1.
19.

A 4 Z. Má

gatva keresi az Istent *Akt. 17. 27.*
tsak ahoz ragzkodván á mit szülei
avagy fel nevelői vernek elméiebe,
miglen ofztán az Isten az embert
meg világofétia, hija, és igaz esmé-
retire hozza.

*R. Mitsoda tehát az oka, hogy némel-
lyek Pogányoknak bivattanak?*

F. Nem az ugyan, mint ha semmi
Istent nem vallának, hanem mi-
velhogy ki legyen az az Isten és
minemü legyen, nem tudgyák, az
Istennel kévált képpenvale kegyel-
mének titkait nem értik, á Fiut nem
esmerik, az *20.* ez világra valo jö-
vetelét és váltágunknak érdemét
Akt. 17. az idvöflegnek utat fokban sohá ne
23. mis hallották.

*K. Miért tehát hogy el kárhoznak
holott Isten nem adta nekik szent
Fiának esméretit, hogy az által id-
vezülhetnének?*

F. Nemis kárhoznak el azért, ho-
gyaz megígért és el iött Messiasban
nem

nem hittenek, holott az Euangeliü
ő túlok soha nemis hallattatott.

K. Hát miért?

F. Azért, mert noha az természe-
ti esméret szerint meg esmérték ho-
gy legyen Isten, es ez világnak
szemleleféből észekbe vették azon
Istennel hatalmát, mindazáltal
nem ditsöitették az Istent, sem pe-
dig neki hálákat nem adtanak, ha-
nem hiába valokká lettenek az eo
okofkodásokban, magokat beolt-
feknek alétván balgatagokká lette-
nek, annakokaért magok menthe-
tetlenek az Istennel iteletiben.

*K. Ha nem volt semmi törvény eleik
be adarva, á mely szerint rendelték
volna életüket?*

F. Magok voltak törvény mago-
knak, á törvény be volt írva szivek-
ben, az ő lelkek esméreti bizonsá-
got tevén, es magokat vádolván.
Rom. 2. 14. 15.

K. Mit-

*Rom. 1.
21.*

K. *Mitsoda külömbfeg vagon ezarant közöttök s. az Hivek között.*

F. Az hiveknek vagon iratott es ki adott törvények eteknek rendelésére; es az szent irásban ki jelentt világoftabb esmereti Istennek,

Ioh. 1. 18. az eo idvözülésekre. *Matth. 11. 27.*

K. *Vagon-é inkább szent Irás?*

A szent Irásról,

F. Ha immár el hitetted magaddal, hogy legyen Isten, el kell hinned hogy azon Isten egyszer s. mind Ur es király legyen. Ha azert ez világi királyok Fejedelmek törvényekkel, es ki adott parantsolatokkal, birják igaz gatják az eo birodalmok alatt valokat; annyéval inkább az böls Isten birja ez földet törvényével, rendelésekkel, parantsolatokkal, igereetekkel, fenyegetésekkel, ki jelentett akarat jával; ez pedig mind nem egyeb hanem az egész szent Irás.

K. *Hát az emberre nevezte mi baszna a szent Irásnak,*

F. Ez

F. Ez, hogy az nyavalyás es elmejében feledéken ember az Istennek tsuda dolgairól meg emlékezhesék; es hogy nyavalyáflágából ki szabadulását, idvöffégének utját es modgyát abból ki tanulhassa. 2

Tim. 3. 15.

K. *Ha az szent Irás is tsak olyan mint az egyéb Irás?*

F. Nem. Mert a szent irásban az Istennek oly nagyfagos tsuda tételi es dolgai irattatnak le, mint az Izrael népének az veres tengeren száraz lábbal valo által hozattása, a pusztában negyven esztendeig mennyéi kenyérral táplattatása, az Napnak az égen meg állása, halot taknak fel tamadása, es a többi. &c.

2. Masadszor. Mert az szent Irásban oly szentféges parantsolatok es mennyéi igereetek adatnak élönkben, minémüiek soha semmi egyeb

Exod.

14.

Deut. 8.

3.

Iof. 10.

13.

14 KESKENY UT MELY

egyéb irásokban nem találtak:

3. Harmadszor. Mert a szent Irásbeli teorveny úgy meg rettentí az bűnben élő embert; es az Euangelium úgy meg vigasztallya az meg téréo embert, hogy femmi egyéb irás arra nem érkezik, nemis elégéges.

Az embernek esetéről. K. *Hormand vagyon az embernek nyavalyássága?*

F. Az első embernek esetiből, a kit Isten maga képére épfében es szét fében terémített vala, úgy hogy az ember ha végig abban meg marad vala, ez nyavalyásságot el kerülhetette volna.

K. *Miért teremtetten Isten az embert olyan változhatova?*

F. Mi haszna hogy Isten ellen veszengesz? ki volt neki tanatossa?

2. Mert az emberi természethez egyenlő tulaydonfag kívántatott, nem lehetett az embert Istenné teremteni, hogy változhatatlan es bűnbe eshetetlen legyen, mint eonnonmaga az Isten. K. *Miert*

VIZSEN AZ ELETRE. 15

K. *Miert nem gátolta meg tehát Isten az embernek esetit?*

F. Azért mert nem akart erőszakot tenni az embernek akaratján.

Gen. 22 v. 16, 17

2. Másadszor. Mert azzal akarta meg próbálni az embernek engedelmeffégét.

K. *Mindnyajan vetkeztiünk-e az egy emberben?*

F. *Mindnyajan, úgy tanétja az Irás. Rom. 5. v. 12.*

K. *Hogy hogy lehet az, hogy egy embernek vétke mindnyajunknak tulajdonéttáffék?*

F. *Ugy, hogy az első ember nem magán valoszemely vala, hanem az egész emberi nemzetnek feje, kezdeté, es mint egy törőföke, kiből mint annyi ágak nevelkedtünk, es kinek ágyékából származtunk. Rom. 5. vers. 12.*

K. *Mitsoda indetotta tehát Isten arra, hogy mind el né veszfziünk?*

F. *Egye-*

F. Egyedül az eo kégyelmes szabad akarata. *Eph. 1. 5.* Mint szin-
tén mikor valamely király ellen
pártütés lesz, a párt ütők szemé-
ly szerent edgyül edgyik meltök
az halálra, de ha egy része meg
tartatik életben, az a király kégyel-
messége; ha az teobbi exequáltak,
erdemlett büntetéseket szen-
vedik.

*K. Ingérelheti-é az el valasztott ém-
bér a meg vetétt, mivel eo ki bo-
zatott a veszedélemből?*

Eph. 2.3 F. Nem. Mert holott öis azon ha-
ragnak fia vala, az Isten ingyen va-
lo kégyelmességéből kéonyörüle
rayta.

*K. Panaszolkozhatik-é az meg vetétt
ember, hogy eo az veszedelemnek
sárában hagyattott?*

F. Nem. Mert erdemlett büntetést
veszen az Istennek igazságának ke-
ványa szerint.

K. Mit-

*K. Mitsoda véget néz Isten ez tsele-
kédetiben?*

F. Hogy az ö kégyelmességének es *Eph. 1.*
irgalmasságának ditsősége ki tessék, *6.*
á kégyelemnek edényiben az kik *Rom. 9:*
meg tartatnak: Azokbá pedig az kik *23.*
bünökértjél vesznek, meg mutatja
azt, hogy ö természete szerent Szent,
és a bünnek gyüölöje, es hogy a
bünnek büntetésében az eo iteleti-
nek igazsága nyilván ki jelennyék.

*K. Eriem, hogy ezek meg lakolnak a
bünért, de amazok könnyen jutnak
az életre?*

F. Keonnyen ugyan, ha tsak eon-
nönmagokban nezed, de ha meg
gondolod az Istennek Fiának eret-
tek valo szenvedésének érdemét,
melyhez ök ragazkodnak es hitek-
kel magokkéva tesznek, eleget tet-
tek az bünért, nem kitsiny árron-
váltattak bizony meg, nem veszen-
dő állapotokon mint aranyon Vagy
ezüstön, hanem dragalatos véren,
tudniillik

1. Pet. 1.
19.

18 KESKENY UT MELY

tudmillik á makula nélkül valo bairannak az Christusnak verén.

K. *Hogy hogy lehet é kettő : kégyelemből ilvözülnek ; s. eleget-és tettek Christus által á bünéért?*

F. Ha az Attya Istennek indulatját tekénted ; á ki ingyen valo kedvéből küldötte szentFiát az emberi testnek fel vételére és az mi valtfá-gunkra, kégyelemből vagyon ez: De ha ez el iöttMessiásChristusnak á testben valo kénfszenvedését és halálát fontolod ; elégtétel ez, az hiveknek bünökért.

K. *Meg tadhatja-é ember hogy eo vá-lasztott fia vagy leánya Istennek?*

F. Az folyamaton , á forráfra vagy kutfeoré mehetcz ; Igy hited és io tselekédetid által méllyek folynak az válastáfból, juthatcz magad ésméretiré és ítéletire.

K. *Ha az hitelenek-és gyakran jot tselekésznek?*

F. Tselekésznek ugyan jot de nem jól,

VISZEN AZ ELETRE. 19

jól, mert némjo véget neznek tselekédetekben.

K. *Mitsoda külömbfég vagyon ebát keozöttök, s. az bivek keozött, bolott mindenik féli az Isten?*

F. Az hitelen ember ném féli az Istent, hanem féli az Istentől á büntetés miatt , előtte forogván á rea keovetkezézdő veszedelé , innend vagyon hogy néha meg alázza éon nonmagát. Mint szintén az lopo féli az Magisztrátustól, de ném szeretéből hanem az executionak es büntetésének eszébe jutásából: Az Istennek hivei pedig félik az Istent, es tisztelik, miként az fiu édes attyát, szeretetből nem büntetésnek féli-méből, úgy hogy, ha szintén semmi pokol nem volnais , ugyan még-is szeretné ö az eo Istenét, az gonoszoknak büntetésében-is olyan ditsőséges Istennek ésméri, mint szintén az jolnak idvezetésében.

K. *Az bivek vétkeznek-é Isten ellen nagyobb, vagy az hitelenek?* F. ^{ABün}

F. Ezarant inkább vétkeznek az hívek, mivelhogy Isten az eo elméjeket meg világosította; Amazoknak nem annyéra.

2. Másadszor. Mivelhogy az hívek a kégyelem által inkább elle- ne álhatnának a testnek gonosz kívánáginak; Amazok pedig nem annyéra.

DE ELLENBEN

Inkább vétkeznek az hitétlenek, mert vakmerőségből, tellyes szándékból és igyekézetekből vétkeznek; de az hívek erőtlenségből és gyarlóságból.

2. Másadszor. Az hitétlenek a büntetel után, abban gyönyörködnek, es ugyan ditselkednek; az hívek még szomorodnak.

3. Harmadszor. Az hitétlenek meg nem térő szándékból hanem abban ha modgyok lehet végig meg maradásban, vétkeznek; az hívek

hívek ha el esnek, meg térnek.

K. Miekeppen borsátja elő az Isten az embert a bűn tételben?

F. Akkeppen, hogy ha semmi akadályokat nem vét az ember eleibe.

K. Igaz-é az hogy Isten akarja az bűnt?

F. Akarja, az az, nem áll ellene gyakorta hanem réa borsátja az embert; de ha így érted, akarja, az az, jóvallyá, nem igaz.

K. Holott Isten ad erőt az embernek, hogy hogy lehet nem részes azon embernek vetkében.

F. Az erő, mozdulás, es egyéb tehetőség, mellyet Isten adott természet szerent a testben; Istentől vagy on es nem bűn az magában, mint szintén az oktalan állatban; de annak az mozdulásnak illetlenfége, rendeletlensége, es fogyatkozása; az embertől vagy on es bűn.

Pél-

Példának okaért, mikor á lopo ki nyuytja kezétá pénzre, az á kéznek ki nyuytása, á mennyibe természet szerént valo mozdulása kezének, mozgatása uyainak; Istentől vagy on az, mert eo általa élünk, mozgunk, es vagyunk, jo eddig es nem bün: de azon kéznek ki nyuytásában valo illetlenség, tilalom ellen valo rendeletlenség, és egyéb fogyatkozás; á loponak szabad akaratjától vagy on, es bün.

K. Hiszem meg tselekedhetné Isten, hogy ne adna erőt senkinek á bün tételre?

F. Meg tselekedhetne ugyan az Isten, hogy mint Iéroboámnak á prophéta ellen ki nyuytott keze, azonnal meg száradna, de á böls Isten az emberen erőszakot nem tesz, hanem reá botsátja az embert szándéka szerint valo vétékre,

K. Míképpen forog tehát az Istennek gondviselése az bün környül?

F.El.

F. Elseoben; Reá botsátja az embert á bün tételre. *Psal. 81. 13.*

2. Másadszor. Azon Isten gondviseléséből bizonyos dolog akad az ember eleibe, melybe vetkezik. *Exod. 21. 13. Gen. 45. 8.*

3. Harmadszor. Határt vét Isten á bünnek. *Gen. 6. v. 5. 7.*

4. Negyedszer. Iora fordetja az bün. *Gen. 50. 20. Act. 3. 17. 18.*

K. Ekképpen, Né oka-é Iste az bünnek?
F. Semmikeppen nem. Hogy még engedi; Nem; Mert Isten nem akar erőszakotenni az emberen, hanem elmejenek kevanóságában elé botsátja. *Psal. 81. 13. Act. 14. 16.*

2. Hogy bizonyos dolog akad az ember eleibe, melybe vétkezik; innend inkább az Istennek jóvalta tetzik ki, hogy az gonosz ember [minémü á gyilkos, nem mindenkor azt á kit akar, hanem mást talál meg ölni, innend vagy on hogy gyakorta égy el szabadul, á má-

1 Cor.
10. 13.

Act. 17.
28.

1. Joh. 3.
4.

1 Reg. 13
5.

24. KESKENY UT-MELY

á másikat a veszedelemben marad.

3. Határt vét az bűnnek; Mint szintén az ki a gyuladást meg oltja hogy tovább ne mennyen, nem oka az a pusztító égetésnek; Így az Isten ném oka az bűnnek.

Actor. 3.

17. 18.

4. Hogy jora fordítja az bűnt, Ez is inkább ditsőségere vagy on Istennek á ki á gonoszból jót, á fetétfégből vilagosságot tud ki hozni, mint Ioseph-is mondgya vala az eo atyafiainak: Ti [ugy mond] gondoltatok ellenem gonoszt, de Isten azt jora fordította, hogy sok nepet tartána még ez életben. Gen. 50. 20.

K. Hát a bűn ditsőségere vagy on Istennek?

F. Nem a bűn magában, mert a bűn ellenkezik az Isten ditsőségével, hanem az bűnösöknek igazgatása, es Istennek gondviselelése á bűn környül.

K. Hogy

VISZEN AZ ÉLETRE. 25

K. Hogy hogy lehet az, hogy az on egy tselekedetben forogion az Istennek gondviselelése, á gonosz embernek igyekezése, oda járul az eordögnek is intselkedése?

F. Meg lehet az, külömb külömb végekre nevezve. Példának okaért, Szent Iobnak szenvedélemben, az Isté ez végre nezett, hogy Iobnak bekeféges türefét megpróbállya es az világ eleibe terjeszé; Az eordög ezen intselkedett, hogy Iobot kétfélegbe

Iob. 24

eytse, es az Istent szemtől szemben véle meg atkoztaffa; Az gonosz emberek ugy mint Sábéusok es Chaldéusok erre neztének, hogy Iobon boszut tegyenek es jovaival teoltözzenek. Hasomlokeppen, hogy Iosephet az eo Bátyjai el adták, Istennek gondviselelése volt az Izrael fiainak keovetkezendő nyomoruságok felöl, Gen. 45. 5. Az Eordögnek intselkedése volt, hogy az atyafiakat egymásra támaszta

B

éé

és gyilkosságba hozza; Az bátyjai pedig azon voltak, hogy gyűlölé-
geket Iosephen ki teolthettek.

*K. Ha Isten gondviseléséből lesznek
mindenek, miért rebát hogy teortenet-
ből esnek nemelylek?*

prov. 16. F. Az Istenre nevé teortenetből
33. fo ha semmi sem esik, ha az ember
Ion. 1. 7. forfot vét, azt mondgya Salomon,
Act. 1. 26 az Urtol vagy on, annak is efete, for-
for vetének az hajofok, à fors esék
Ionásfra, forfot vetének az apostalok
à fors esék Máttya fra; De mi réank
nevé, mivel fok dolognak okait né
tudgyuk, fok dolgoknak váratlan ki
menetelit latjuk; szeréntsének es
teortenetnek mondgyuk. *Ruth. 2. 3.*

*K. Igaz-é az, hogy az Isten néha á
bünt bümmel bümerti?*

F. Igaz, mert Davidot faytalan tse-
lekedetéjért meg bünteté Isten Abso-
lomnak faytalan tselekedetjével.
2 Sam. 12. 11. confer 2 Sam. 16. 22.

K. Hogy hogy lehetett az?

F. Ugy hogy Davidra nevé, szen-

vedés volt; Istenre nevé, büntetes
avagy büntetőostor volt; Absolom-
ra nevé, véték volt.

*K. Ha Absolom vagy akarki effele
tselekedetjével az Isten akarajat
viszi végbe, úgy tetzik, ném vetkezik?*

F. De Absolomnak vagy akarkinek
effele tselekedetével, tsak eszében
sintzen hogy Istennek büntető a-
karatját vinné végbe, ném-is gon-
dolkodik arról, haném, tsak à maga
fel tett akarátjának és gonosz ké-
vánfaganak téfszen eleget, es ekkep-
pen vetkezik.

*K. Hát ugyan mindenkor rea botfajja-
é Isten az embert á vétekre?*

F. Ném. Mert fokszor inkább meg-
gátollya az embernek igyekezetét,
mint Abimeleket à Gerárnak kiral-
lyát meg tartoztatá Isten, hogy ne
illetné Abrahamnak feleséget; ha-
somlokeppén Hérodés szandekát el-
bontá, hogy ne küldene az Beoltsek
kel edgyüt hohérokát à születét Ie-
fusinak meg öletésére. *Matth. 2.*

Gen. 20
6.

K. Mikeppen gátollya meg Isten az embernek gonosz igyekezetét?

F. Elseoben; Avagy mást hozza hasomlo erőft vagy nálanal hatalmasbbat tamaszt ellené.

2. Másadszor. Avagy azt az embert a kire fenekedik, más helybé viszi Isten előle, mint Illyest Acháb elől.

3. Harmadszor. Avagy valami kárvallast, betegséget, vagy egyéb nagy gondot, borsát réa Isten mely miatt az ember vegbé nem viheti gonosz szándékját.

4. Negyedszer. Vagy magának vagyháza népé keozzul valamelyiknek halálát hozza el Isten.

K. Hát az kit meg keményiti Isten?

Exod. 7. 6. F. Veszedelemsebb annak állapotja.

K. Mikeppen keményiti meg Isten az embert?

F. Elseoben. Mikor annak elmejet meg ném világofétja.

2. Má-

2. Másadszor. El fordult akaratját meg nem téréti, hanem elébeni gonozságnak bünteteféré, meg atalkodotóságában szabadonelebb menni borsátja. *Esaías. 6. vers. 9. 10.*

K. Miert keményeti meg Isten az embernek szívét?

F. Elöbbeni gonozságnak büntetefére, hogy az ki az Istennek türesének es hoszu ideig valo várakozásának kazdagságit meg vetetté, immár az maga indulati es szívének éktelen kívánlági szerent rohannyon az vétrekre, es mennyén az veszédelemre. *Rom. 1. 28. 2 Thess. 2. vers. 10. 11.*

K. Mikor él az ember leg' veszedelmeseb állapotban?

F. Mikor az Istennek haragja fekszik rayta, de eo azt nem erzi, es folyosfágát eszébe sem veszi.

2. Másadszor. Mikor az IstenI erem. 6. igeje beoven hirdettetik, de az Ur 10.

B 3 szava

30 KESKENY UT MELY

szava gyalázatban vagyon, es az ember á bünben annal inkább keményedik.

3. Harmadszor. Mikor az ember á bün tetel után nem érez szívében semmi kesertiséget, hanem inkább gyeonyeorkodik á bünben, es ottan ottan ugyan ditsfekedik istentelen tselekedetivel.

Prov. 2.
14.

4. Negyedszer. Mikor az Isten az eo rettenetes itéletit mutogatja, azonban az ember tsak nem-is sádtétja, hanem szinten olyan nagy batorissággal megyen elé gonollágában, az Isten latogatáának napjait eszebe nem véven, mely dolog miatt sira Idvezitönk Jerusálemen.

Linc. 19.
41.

k. *Mitsoda ember vetkezik á Szent Lélek ellen?*

Heb. 10.
26.

F. Az ki nem felelembeol vagy gyarlosábol, hanem szánsszandekbol, él teokéllott akaratbol, az meg esmert

VIZSEN AZ ELETRE. 31

esmert es el hitt igasságnak, lelke esmereti ellen, ellene mond.

2. Másadszor. Nem tsak ellene mond, hanem azon igasságot eordögi gyüölöféggel gyüleoli, káromlya, fel emelt kezzel üldözi, es abban végig meg maradni s. inkább inkább düheos kedni minden erejével igyekezik.

Marc. 3.
29.
A szent lelek ellen való vetek reol.

3. Harmadszor. Nem hogy meg terésre igyekeznek, de az Istentöl rendelt eszközeeket meg vetvén, az Ur Iesusnak is vétét mint valami allatnak vétét laba alá tapodni készvolna. Az ki azért ezeknek minde-
nik ágaiban reszesül, Szent Lelek ellen vetkezik.

Heb. 10.
29.

K. *Aki igaz vallását meg tagadgya?*

F. El hidd, hogy ez veteknek első graditsara fel lépett, mindazonalt ha az teobbiré fel nem hág, hirtelen sententiát ne mondgy, hanem az attyafiu szeretetnek

nek kívánása szerent iobbann itély feleolé.

K. Az ki keozöttünk á lelek neve-
zeivel szitkozodik, Szent Lelek
ellen valo vetek-é az?

F. Hogy ha valaki az leleknek
émletésén es nevezetin, á szent Há-
romságnak harmadik szemelyét á
szent Lelek Istent értene, es ertve
tudva, szemtöl szembe szidna, bos-
zúságból, meg utálásból vagy egy-
eb eordögi gyüleolfségből károm-
lana; ollyaten vetek volna: De mi-
velhogy teobbiré külömben vagy-
on az dologh, noha nem kistiny
bünn, mindazaltal arra á grádusra
nem mégyen fel.

K. Miert hivattatik balálra valonak
á szent Lelek ellen valo vetek?

F. Mert ketfeg nélkül eorök ha-
lal keoveti.

K. Esbetik-é illyen vetekbé az Istén-
nek fia, leanya?

F. Tellyességgel, Nem. Mert á
válaz-

válaztottak Istennek ereje által eo-
riztetnek az idvösségré, és eorök
eletet ád Isten az eo juhainak: De
mindazaltal ez veteknek fokreszei-
be eshetik bizonyara, mint olvas-
fuk Manásséh felöl áz Istenfelö E-
zechias kiralynak fia felöl, á ki az
Istennek igaz tisztelitet el ronta, á
bálvanyozast fel állata, magat va-
rásflok utan ada, sok teobb istente-
len gonoffagot tselekédek, de hol-
tig abban nem marada, hanem meg
tere es pénitenciat tartá; Peter Apo-
stál á Christust meg tagada rut es-
küvéssel, de nem ördögi gyüölöfeg-
ből hanem felelemből, érotlenfeg-
ből, es holtig abban nem marada,
hanem keserves sirással penitenciat
tarta; Pál Apostál is az Istének hiveit
üldeozi vala, á Christusnak vallásat
haborgatja vala, dé, nem meg es-
mért vilagosságból, hanem tudat-
lanfágból, és holtig abban nem ma-
rada, hanem meg tere, es péniten-

Ioh. 10.
28.
1. Per. 1
vers. 5.

2 Reg. 25

ciat tartja; Innett azért ily ertelem-
ben légy: Valaki buneiból meg tér,
bátor rettenetes vetket tselekedett
legyen, bizonyos jel az, hogy ez
veteknek minden ágaiban nem lé-
ledzett, es szent Lelek ellen vetke-
zetnek nem mondatik, annakokaert
az idveffegre meg tartathatik.

*K. Mitől esik az, hogy az Istennek való
ember-is émyviré mégy é vetekben?*

F. Attól, hogy az ember á szivet
corizetben nem tartja.

2. Másadszor. Az Istennek nala
levő kégyelmét nem neveli, ha-
nem á bünt azeo szivén uralkodni
engedi.

*K. Miert kellene á szivet corizetben
tartani?*

F. Azert, mert az embernek szive
szüntelen mozgásban vagyon, tsal-
lard á sziv minden dolgoknak felet-
té es gonosz, azt mondgyaleremias:
mindenkoron vagyon neki tiltott
dologra való vágyodása; hogy ha
azert

6. 17.
vers. 9.

azert valamely jonak gyakorlafával
örizetben nem tartod, avagy bár
tsak ket vég fele égyarant lodulni
botsátod, meg nyomja bizony á go-
nosz indulat á jora való szandekot,
es ekkeppen altnélkoda fra méltó
vetkekre szakaszt ki.

K. Mtsoda emberen uralkodik á bünt?

F. A ki szolgál á bünnnek.

k. kitsoda szolgál á bünnnek?

F. Az ki á testnek kevéfáginak mint
á feleseg á ferynek birtoka alá hayt
ja nagy széledé eonmagát, esigy egy
rut halalhozo magzatot fayzanak.

2. Másadszor. A ki nem tusakodik
elléne á bünnnek, hanem corömeft
vagy tsak könnyen enged az ördö-
gnek es annak sugallafainak; az Isté-
nek pedig es annak parantsolatinak
ha mikro enged-is, fel kedvel enged
föt engedelmessége ottan hamar
felbé szakad, el mulik mint az reg-
geli harmat, es mint á köd mely
reggel fel két. Hof. 6. 4.

B 6 K. Mit

K. Mit jelent ez á mi veszettségünk?

F. Azt, hogy mi á bün által elszakadunk Istentől, elállunk az Ur szolgálatjáról, es az Isten-is megvonnya magát az embertől.

2. Mafádszor. Azt ielenti, hogy az Istennek valasztotti-is oly keményedett szívüek á bünben mint az meg vettettek, mind addig, miglen az Istennek kégyelme külömböz-tetett teszen keozöttök.

K. Mibez tartsam kerlek ezaránt magamat?

F. Elsöben ehéz, hogy á bünnek legellö mozdulását benned, azonnal meg foytsad, mert á leszen arulod, á ki mindgyart el áru á Sátannak mint erős ellenfegednek, á ki annakutanna meg kötözve rabul hordoz tegedet; á roszt indulatnak ellö fel lobbanasát meg oltsad, mert egy kis szikrabol nagy gyuladas es pufztito égés tamad; á gonosz kevanóság minekutanna fogadott;

dott, egy rut fiat szül, az az bünté bün pediglen minekutanna veghez mégyen, nemz halált, azt mondgya Iacob Apostal.

c. I. vers.
15.

2. Mafádszor. Tufakodgyal ezek ellen hatsak egy fohazkodással lehet-is, erezven válladonn á nyavalyaflagnak terhet es sullyát.

3. Harmadszor. El tavoztassad á gonoszlagra valo alkalmatosságot, es gyakorollyad á jófágot, mert az ördög igen rea tart arra, midön az ember nintsen á vigyázo strafan, es akkeppen be lopja magát az embernek szivebe, annakutanna le veri á fegyvertelen embert io szandekárol, á nagy bünt kítfinyéti, á kítfint femmivéti, ektelenfégre kizfti es hiteti, á testet es á testi okoskodást teszi vezető kapitannya, mellyek utan ha ki indul, haragnak tüzere iut es veszedelemré.

K. Miert imifelkedik az ördög annyéra az ember után?

F. Azert,

F. Azert, mert gyüleoli az Istent,
2. Masadszor. Az Istennek valo embert.

3. Harmadszor. Mert corül á gonofs lelek azonn, midön az Istennek valami munkáját el ronthatja az emberben.

4. Negyedszer. Mért telhetetlen kévan sággal vagyön, hogy az Istennek nemés teremtettt állatiat az embert kiben vagyön az Istennek kepe és hasomlatossága, az éo utalatos es veszett természetéhez hasonlova tegye és formállya.

K. *Mibezt tartsam ez arant-is magamat?*

F. Soha né tarts frigyét á bünnel, mert az alatt be megýén á tisztátalan lelek szivedbe.

K. *Nagyobbé édyik vetek á masiknál?*

F. Igen-is. Iános Ev. 19. vers. II.

K. *Lám azt mondgyak, á ki egybe vetkezett, az egész paransolatokat megszegic?*

F. Igaz

F. Igaz az, mert ha az teorvent kí ado föléges Urat kinel több Isten nintsen, égy bünnöddel ellenfegedde tétted, földön mennyen nintz oly parátfolat melybe nem ütkeoztél.

K. *Mind égy tehát akar nagyot s. akar kintini vetkezzem?*

F. Mindenikkeen azon Istent bántasz meg, az Istenre nevezé á kí ellen vetkezel: De az emberre nevezé, á vetkező ember így vetkezik nagyobbat s. kissebbet.

1. Eltéoben. A ki meg atalkodott fzan szándekbol vetkezik; nagyobb mint az ki erőtlenségböl.

2. Masadszor. A ki tudva vétkezik; nagyobb, mint az ki tudatláságból.

3. Harmadszor. Az ki kevely bátorláságból vetkezik, nagyobb, mint á ki kenszeretesből, vagy valami félelemböl.

4. Negyedszer. A ki gyeonyeor-ködvén á bünné, vetkezik; nagyobb mint á ki kedue ellen vetkezik.

k. Lám

40 KESKENY UT MELY

K. Lám azt mondgyak; Akar még gondollyam, s. akar ki mondgyam?

F. Ha meg gondolod es ki nem mondod, tsak azért hogy inkább vegbe viheszed á gonoszt;vetkezell igen. *Peldabesz. 26. v. 26.*

2. Ha még gondolod, de mondasoddal máskep pen tetteted, azért hogy inkább vegbe viheszed á gonoszt; annal-is inkább vetkezel.

Pelda besz. 26. vers. 25.

3. Harmadszor. Ha meg gondolod es gyönyörköttetetre ki mondod; á vetkeket szaporérod.

4. Utolszor. Ha meg gondolod, de mint bünt es rut dolgot, ki nem mondod, jól tselekeszed, mert á veteknek nagyobra árrado folyáfat gátolod meg, azért mondgya Salomon: Ha bolond voltal gonosz gondolatodban, kezedet szajadra vesszed. *Pelda besz. 30. vers. 32.*

K. Mit

VISZEN AZ ELETRE. 41

K. Mit tehet az ember, ha romlott á természetü?

F. Effele mentfegevel az ember tsak keretést tfinál, hogy á bünben mint egy várbán heverheffen; romlott természetüek vagyunk, de á testjellen viaskodgyunk, es á testnek kívánfagit be ne teoltsük. Gal. 5.

K. Nem tehetek róla, mert úgy hozta természetem?

F. Oktalan állatok azok, melyek tsak á természetnek indulatiatol vezertetnek, azt mondgya szent Peter az illyétenek felöl. Holott azért tégedet az Isten okos lelekkel, értelemmel, es akarattal ruházott fel, nem kell teneked tsak á természetnek indulatia es kívánfaga után járnod barom modra mindenkör, hanem á természetet az leleknek okossága ala vetnéd, es magadat meg tartoztatnod. 2 Pet. 2. 12.

K. Lám

K. Lám a szentek-is vetkeztek?

F. Ugyan-is szintenn azért fély á bünben esestől, es ne végy batorlátogot, mivel azok-is kiknel az Isten kegyelmenek nagyobb mertéke volt, el estenek. A propheta még feddette Davidot á bünért, de egy propheta sem követte azon Davidot á bünért.

K. El kell-é á predikacióra men- nem, látvan á tanetonak rosz ma- ga viselését?

Matth. 23. v. 2. F. El kell, ha egyeb arant az Istennek igejet tisztánn, az hitnek fundamentomit igazán tanétja, mert Idvezitönk azt mondgya: A Moses szekiben ülnek az irástudok es á phariseusok, valaméllyeket nektek parantfolnak hogy meg tartátok, meg tartátok, de az eo tfele kedetek szerint né tselekedgyetek.

K. Mert tisztém hivata'om vagyok, nem erkezem mindenkor arra?

F. Veszedelmes tiszt az, mely el von-

vonson tegedet az Istentől. Ném á tisztért vagyon az ember, hanem á tiszt hivatal vagyon az emberért, az az, az embernek jóváért, nem lelkenek veszedelmejert.

K. Ketelen vagyok sokszor vele, mert oly helyen,oly emberek közt vagyok.

F. Hijaban vetünk az időre, az helyre, mert gonosz elmed es indulatid visznek á vetkekre. Lám Ioseph inkább tömlőzre vettette magát, hogy sem meg ferteztette volna életét; Lám Daniel á kiraly udvaraban sem hizlalta magát, sem reszegekedett.

2. Masadszor. El kellene tavoztatnod az alkalmatosságot, hogy keoztök leteleddel ne reszezülnel masoknak vetkekben.

K. Mikeppen reszezüln ember masoknak vetkeben.

F. 1. Tanatslással. Mint Caiphas tanatssa á nepnek, hogy meg hallyon á Christus.

2. Ma-

Dan. 1.

Apoc. 18.
4.

Ioh. 18.

14.

44. KESKENY UT MELY

2. Másodszor Parantsolással.
Mint David még hagyja, hogy meg-
öletnék Urias.

Rom. 1. 3. Harmadszor. Edgyezessel es
32. segetessel. Így Saulus edgyeze
szent Istvannak halalaban. *Apost.
tsel. 7. vers. 58.*

2 Ioh. 4. Negyedszer. Kéréssel, eröl-
vers. 11, tetessel, es belé beszelleffel. Mint
á ki mást még refzegitt.

5. Eotödszeor. Hunyoretással
es ditserreffel. Mint mikor azt mő-
dod, katona dolog az.

6. Hatodszor, Ellene nem ál-
lással ha kinek hatalma vagy on rea.
Mint Eli pap noha az eo ideiben
connönmaga iteli vala az Izrael ne-
per, mindazonaltal fainak gonof-
lagaban kemeny szível ellent nem
állá.

7. He-

VISZEN AZ ELETRE. 45

7. Hetedszer. A gonoflagnak
pártjat fogásával. Az mely igen
keozönfeges az emberek között.

K. *Meg büntet-é Isten valakit
más ember vetkejert?*

F. Nem, hanem ha refzes azon
embernek vetkeben. *Mofes. 1. könyv. Apoc. 18
18. vers. 25.* 4.

K. *Lám azt mondgyak, hogy egy
ember vetkejert egefz varost vagy
orsz agot még vér Isten?*

F. Az egefz varos vagy orszag
mivelhogy az egy ember gonofla-
ginak ellene nem áll, mindnyajan
refzessek azon vetekben.

2. Másodszor, Nem tsak nem
áll ellene, noha még lehetné, de
meg inkább gyakor helyenn part-
jat fogjak a gonoflagnak.

K. *Hát á ki bánnya, de rola nem
rebet, hogy hogy kerüllye el á refze-
delmet?*

F. Te-

F. Tegyen vallást Isten előtt, á szent Angyalok előtt, minden emberek előtt, hogy eo nem edgyez senkivel á vetekben.

K. *Ha ugyan még is á jo az gonosz emberrel edgyütt forog á veszedelemben.*

F. Edgyütt forog mind kettő, de külömb ki meneteli á kettőnek.

K. *Ha gyakorta á jo veszt el, áz bitetlen ki lábol azon veszedelemből?*

F. Amaz által megyen az életre, és azon halál által el vetzi szenvedése utann regé kevát koronáját; Ez pedig még tovább várattatik az nagy türhető Istentől á penitenciara; ha pedig annyival inkább teszi batorfagot véven, gonoszlagnak szokásában méten megyen, hizlaltatik nagyobb veszedelemre, mint á zilay tulok á mészár székre, es á meg ölésnek napjara. Ieremias 12. vers. 3.

K. *Ez illyen meg átalakodott embert hija-é Isten az meg terefre?*

F. Hija.

K. Hogy

K. *Hogy hogy sér az áz Isten böltségségehez, hivni áz-t-ís á meg terefre, áz kit bizonyossan tud, hogy meg veti áz hivatali?*

F. De sőt inkább az Istennek böltsége tetfik onnett ki, mert ezzel mutatja meg az eo jo és türhető voltat; es az ember á miatt leszen maga ménthetetlen az ítéletkor. Mint szintén ez vilagi teorvenykezesben, noha jól tudgyak, hogy az el idezett ember nem compareált gyakorta, es nem iött elé az feleletre; mindazáltal meg kialtjakháromszor á törveny szekin, hogy azzal annakutanna maga menthetetlen legyen.

K. *Mi házna engedni az Isten hívásának, holott nem tudom, el válatott vagyok-é, avagy nem?*

F. Ha az Istentől rendelt idvefegedre vivő eszközet meg vetted, azzal ki mutatod magadat nyilván, hogy meg vettetett ember vagy, mert az kit Isten akar vinni

Ezech. 2.
v. 4. 5.

Áz Istennek el hívásáról.

vinni az életre, úgy rendelte, hogy ezközők által mennyen ember annak elvívérére: Így kell azert inkább gondolkodnod, Ha en tisztetem szerent engedek az Isten parantfolatjának, jele az, hogy Isten az által viszen engemet az eorók életre.

K. Holott nem tudom mit rendelt Isten felölem, hogy hogy engedgyek parantfolatjának?

F. Az Isten az ő parantfolatiban nem az éo el reytt akaratjatt hanem á te tisztedet adgya elődben, mint Abrahamnak az Isaak megaldozása felöl adott parantfolatban meg tetzik. Valamint azert á jo szolga az Ura parantfolatjara nem vizsgálja az Uranak szandekát, hanem á mi az éo tisztet engedelmeffeggel el jár hivatalyaban; Szinten így á kerezteny ember, az ezközőkkel valo éles előtt nem hánnya

hánnya veti az Istennek decreto-
mat, nem hantorgatja az életnek
könyvét ha ben vagy on-e irva neve
vagy nem, hanem az eo tisztet szcrint
jár az Istennek utában, es parant-
folatiban, á dolognak ki menetelét
Istenre bizvan jo bizodalommal.
Ianos Ev. 13. vers. 7. 8. Hebr. II. 8.

K. Mi leszen ofztann vege?

F. A leszen, hogy az Isten engedelmeffeggel által viszen tegedet á kegyelemnek orszagaba, es mind magad meg tudod, s. mind máfok felöled el hiszik, hogy te Istennek valasztott fia leánya vagy.

K. Mit kell itelni az ollyaten ember felöl, á kit Isten nem hív, hanem szabadossan bortsátt életében.

F. Ne iteld azt, hogy mind megvettetett ember légyen az ollyaten, mert Isten nem mind egyarant valo időben hija az embereket á meg te-
refré, nem egyfzer s. mind hozza be á valasztottaknak szamat az akol
C ba,

ba, hanem nemellyeket jó regvel,
nemellyeket hat, kilentz, es tizen-
egy ora tayban-is hiv á szölöbe,
nemellyeket még az Annyok me-
heben, mint Iacobot, Ieremiaft, ké-
reztelő Ianoft. &c. nemellyeket if-
fiuságában mint Iephtet es Sauluft;
nemellyeket még ért korokban
mint Zachæuft es Corneliuft; ne-
mellyeket venfégek felé mint Ma-
nassét á Iuda kirallyat; nemellyeket
noha kevesfelet tsak halalok előtt
mint az keresztfán á tolvayt.

*K. Meg terhet-é Istenhez az ember
maga erejéből?*

*Az Isten
hez való
meg terhe-
sreol.* F. Nem. Mert az ember még
holt á bünbén, es mikent hogy az
holt ember maga-magat meg nem
elevénitheti, így lelkikeppen á
bünbén meg holt ember, tsak
maga erejéből Istennek kevaltkep-
pen való kegyelme nélkül idvösfe-
gessen meg nem terhet.

K. Miért

*K. Miért parantsollya tehat Isten á
meg tereft, ha az ember maga ere-
jéből még nem terbet?*

F. Azert, hogy nyavalyaflagodat
még esmerjed, es nyavalyaflagodból
való ki szabadulafodat keresséd á
keozbenjaro Christus Iesusban.

*K. Mennyire mehet azert az hitet-
len ember az Istenhez való meg
kerésben.*

F. Elfeoben. Tudgya á poklot á
kénoknak helyet, az eget eorok elet
nek gyeonyóriüségét, tudgya á bünt
bünnnek lenni, es azokkal erdem
lett idő szerent es eorokke való bünt
tetefektől meg-is félemlik, mint
Iudas, Saul, Pharao. &c. *Matthe. 27.*

vers. 3. Samuél első könyv. 24. vers. 17.

18. Moses második. könyv. 9. vers. 27.

2. Masadszor. Meg félemlik ugyan
es még szomorodik büneinn gya-
korta; de az vagy on tsak á rea keo-
vetkezédő gyeotrelének meg gon-
dolafából, mint Cain es Achab &c.

C 2 *Moses*

Moses 1. könyv. 4. vers. 13. kiralyok.
1. könyv. 21. vers. 27.

3. Harmadszor. kevankozik-is á boldogságra, de tsak ugy, á mint az természet szokott kevankozni á meg esmert jo állapotra. Illyeten vala Bálamnak kevansága, mellyel kevannya vala, hogy hallyon meg az eo lelke az igazaknak halalával, es legyen az eo utolsó napia ollyan mint Iákobé. Moses 1v. könyv. 23. vers. 10.

4. Negyedszer. külfökeppen szentül-is mutatja neha eletet, ajakkal tiszteli Istenet, de belöl szives elmeje, akarata, es egyeb indulái semmit sem változodnak. Márk Evang. 7. vers. 6.

K. Hát az hivek mi által jutnak az Istenhez valo idvességes meg terésre?

F. Az Istennek kevaltkeppen valo ereje által, mely á bűnnek koporsojában fekvő embert fel rázza,

es ut

es uy eletre hozza, á mint Idvezítőnk mondgya: Senki nem jöhet en hozzám, hanem ha az Atya vonándgya azt.

Iános Evang. 6. vers. 44.

K. Mikeppen lesz en az?

F. Ugy, hogy Isten meg embernek elméjét meg vilagotétia, es el fordult akarataj meg haytja.

K. Mit értesz az elmének még vilagosításán?

F. Mikor Isten az ember elméjének természet szerent valo fetettseget es ostobaságot el veszi, es egyfzer s. mind tudással, esmerettel, á dolognak ertésével, abban valo idvességes épüléssel, meg aldgya.

K. Mit értesz hát az el fordult akarataj meg haytásán?

F. Mikor az Isten arra viszi az embert, hogy ne akarja már á gonoszt, hanem akarja á jot.

K. Mitsoda moddal lesz en sztan az idvességes meg terés?

54. KESKENY UT MELY

F. Illyetén moddal. Előben az ember meg ismeri magát bűnőfnek lenni, az Istennek törvényéből.

Romab. 7. vers. 7.

2. Másadszor. Erzi a bűn ellen az Istennek haragját, es erdemlett bűntetést meg ismeri az Istennek igazsága szerint.

3. Harmadszor. Bannya tselekedtit, akarta volna ha véle jól tett Istenet azokkal soha meg nem bánotta volna. *Apostolok tseleked. 2. vers. 37.*

4. Negyedszer. Latja maga ereiből Istenhez való jutásának lehetetlen voltat.

ENNEKOKAERT

1. Kevánnya az Istennek kegyelmet a Christus Iesusban.

2. Másadszor. A Christus erdemet hittel még fogja, es fiui leanyi bizodalommal tsak ahoz folyamodik es ragazkodik.

3. Harmadszor. El vegzi magaban, hogy

VIZSEN AZ ELETRE. 55

hogy többre büneivel kegyelmés Istenét haragra nem ingerli.

Es így

A szént Lelek által, elmejében akarójában, es minden indulatiban meg uyul, a még terefnek es uyja születésnek io gyümölsit teremti.

K. Miből tudhatom meg hogy Isten elémét s. akaratomat így még tereztette?

F. Az el mult idővel es el töltött eleteddel vesd öfzve a mastani állapotodat, es gondolkodgyal mind kettőriül, találsz-é változást belső indulatidban, külső szinmutatás nélkül.

2. Másadszor. Ha vagyon benned keonyörgesre es haladásra való bufogagos indulat; szent leleknek működés az. *Romab. 8. vers. 26.*

3. Harmadszor. Ha az keonyörgesben vagy a keonyörgésnek utánna, erzesz lelkedben valami könyebesetet.

K. Mert ha semmit effélet nem érez ember magában, azt itelheti-é maga felől, hogy á szent lelek nem lakik eo benne?

F. Nem mindenkör. Mert á szent lelek áz emberben lehet akkor-is, mikor á leleknek derekas ketelkedesi es panaszolkodasi vadnak. Bizonyfagok erréá szentek peldai, es Jerémias firalminak harmadik része.

K. A meg terés utan io-é meg emlékezni az el mult vetkekről?

F. Io affelöl.

K. Ugy de! Mi vegre?

F. Magad meg alazasára. Moses v. könyu. 9. vers. 7.

2. Masadszor. Az Istenhez valo halaadasra. Halat adok *ugy mond szent Pál* á Christus Iesusnak, á ki engem meg erőfétett, ki először Isten karomlo, haborgato es boszon to valék, de en raytam keonyörült. *1. Timoth. 1. vers. 13.*

3. Har-

3. Harmadszor. A több bünöfokoelon valo szanakozasra, es mind annyiszor magadnak meg szegyen léferé. Tanitom *azt mondgya David* á bünösöket á te utaidra ó Isten en idvöllegének Istene az en nyelvem hirdeti á te igaffágodat. *Soltar. 51. vers. 15. 16.*

K. Hát á ki jo kedvel emlegeti életének gonoszságit?

F. Ielé, hogy az, bünéről még pénitenciat ném tartott, Istenehez meg nem tért. *Pelda besz. 2. v. 14.*

K. Az el hívás kívül, mitsoda iok tartoznak az hivekre?

F. Vannak az hiveknek teobb maganvalo privilegiomi is Istentől, minemü á Meg váltas, Meg igazulas, Meg szenteltetes, Meg ditsóites es á teobbi &c.

K. Mikeppen igazulok meg az Isten előtt?

C 5 F. Ugy

*A meg-
igazulásról*

F. Ugy, hogy az Isten á mi keze-
fünknek á Mestlas Christufnak e-
rettünk valo fizetését es elegtetelet
vevén), mint igaz Biro annak erde-
méert tegedet bünöft büneidnek
köteliből fel oldoz es fel szabadét,
aző keozbenjaro Christufnak igássa-
gát neked tulaydonetván, még
igazultnak mond es pronuncial az
corök eletre.

K. Mit mivel itt az Hit?

F. Ezt az Atya Istennek á Christus
Iesusban valo kegyelmét, el hiszi,
meg fogia, magaéva teszi, es azzal
él fiui leanyi bizodalommal.

*K. Még sem ertem; Az Hit igazit-e
meg, vagy á Christus igazságának
erdeme?*

F. Az Istennek kegyelme iga-
zitt meg büneidből, á Christufnak
igasságaert, halalanak es fel tama-
dasának erdemeert. *Romab. 3.
vers. 24.*

k. Ha

*K. Ha á Christufnak erdemeert es
elegteteleert igazulunk meg; Nem
kegyelemből vagy tehat az?*

F. Igazaz, ha á Christufnak eleg-
tetelet nezed, mert az keserves al-
dozat es erdemes fizetés vala: De
ha minket meg gondolsz; mi reank
nezve kik haragnak es halalnak fia
valank de az Atya Isten beyotte á
Christufnak erettünk valo erdemes
fizetését, annak igazságot nekünk
tulaydonetván; kegyelemből va-
gyon az. Szent Pál ezen szokkal
mondgya: Meg igazulunk ingyen,
Isten kegyelmeből á Iesus Christus
ban lött valtsagnak altala. *Romab.
3. vers. 24.*

*K. Miert mondatik tehat az:
Hittel igazulunk meg?*

F. Azert, mert az hir mint egy kéz
el fogia azt á kegyelmet ugy mint
dragakéntset.

*K. Mitsoda bizodalommal tseleked-
beti ezt, á bünös ember?*

F. Azzal,

Esa. 55.
v. 1. *Am*
ioc. 2. 2.
17.

F. Azzal, hogy Idvezitönk hija mind azokat, kik szomjuhoznak, vegyek az életnek vizet ingyen; nem hija az igazakat hanem á bűnőseket á penitenciara; nem jött az egessegefekert hanem á betegekert; hija á meg terhelettekert és farrattakat; haza hozza az el tevett juhot, es be fogadgya á tekozlo fiut. *Mathe Evang. 11. vers. 28. Lukás Ev. 15. versz.*

K. Mitsoda iök keovetik ez meg igazulást?

F. 1. Az Isténnel valo meg bekelles. *Romab. 5. vers. 1. 2.*

2. Masadszor. A leleknek tsendes nyugovása.

3. Harmadszor. Az idvöflegnek bizonyos remenfege.

4. Negyedszer. Anyomorufagoknak bekefeges türeffel szenvedese, mellyel Idvezitönk-is biztata amá gutta ütött embert, mondvan:

Biz-

Bizzal fiam, meg botsattatnak teneked á te büneid.

5. Eoteodtzeor. Az örök életnek birasa, hogy mikeppén uralkodott vala á bűn halálra, azonkeppen á kegyelem-is uralkodnek, az igassag által az örök életre, á mi Urunk Jesus Christus által. *Romab. 5. vers. utolso.*

K. Ertem már á dolgot, hogy hittel igazulunk még; de nem bibétek en az Istenben úgy á mint kívánatnak? *Ar. Hitreol.*

F. Hogy ha szomorufagodra vagy on az, jo jel az, mért affele szomorufagok, kívánfagok, es Istenhez valo vagyodások, szent Leleknek munkai az emberben, es így kedves Istennek élötte á te hitéd no hagyengé. A még szegett nád szalat el nem tördeli Isten, es az süstölgo gyertya belet meg nem oltja; A kik menyegzői lakodalom ra hívattatnak, nem mind egyarant valo

*Esaías 42
vers. 3.
Ianos is.
19. v. 9.*

valo fenyes öltözetben mehetnek; A kik á báraný Christusnak menyegezenek vatsorajara hivattak, kik gyengebb s. kik nagyobb hittel járulhatnak. A gyenge hit-is meg fogia á Christus iotetemenyit, mint fzinten az erőtlen kéz noha reszket ugyan el veszi mindazaltal az ajandekot.

K. Hát ha tellyességgel el fogy bitem?

F. Ha el fogy hited, soha nem volt igaz hited. Meg lehet az, hogy á hitnek külső ielenfegi el fogyhatnak, mint el fogya Peter Apostalban midön meg tagada Idvezitönek, de az igaz hitnek gyökerei á meg igazult embernek sziveböl holtig soha ki nem vesznek.

k. Miöl nagyon az?

*Esaías 4
vers. 10.*

F. Attol, mert á bekefegnek es kegyelemnek szövetségé mellyet Isté egyfzer vetett az ő hiveivel, soha meg ném rokkanak, ha szintén

az

az hegyek és á halmok meg rendülnek-is, az Isten azt tselekefzi, mind hogy akarjátok, mind hogy veghöz vigyetek. *Philippibeliekhez írott lev. 2. vers. 3.*

2. Mafadszor. Mert az Istennek az eo aiandeki és az eo hivatala, olyanok, hogy soha ő azokat meg nem bányya. *Romab. 11. vers. 29.*

3. Harmadszor. Mert az hivek Istennek erejetöl öriztetnek hit altal az idvöflegre, mely meg keszitetett hogy meg jelenyiek az utolsó időben. *Peter elseo lev. 1. vers. 5.*

K. Lám azt mondgyak; hogy á hitöl sokan elszakadnak?

F. Nem az idvezitö hittöl mely eo benne soha nemis volt, hanem mivel tsak ideig hitznek es á kesérternek ideien el szakadnak; ideig valo hitnek es ideig valo hitüeknek mondatnak ezek
Chri-

64 KESKÉNY UT MELY

Christus Urunktol. *Máthe Ev. 13. vers. 20. Lukats Ev. 8. vers. 13.*

K. Miert jutnak tehát az Istennek szenti-is neha oly retienetes ketelkedesekre.

F. Ugy vagon az, hogy mind â szentek s. mind egyeb hivek derekas ketelkedesekre jutnak gyakor ta, de az ettöl vagon, hogy â hitnek erzése vagy egyeb külső ielenfegi mellyekből az hit meg esmer tetik, el fogynak, â hitnek mint egy szikranak az hamu' alatt, semmi tfillamlasa ném látzik, noha tellyef feggel soha ki nem alufzik.

K. Soha nem erzek annyi iot bennem, mennyi gonosz indulatot?

F. Mégis lehet benned igaz hit noha gyengé, mivelhogy â test gy akrabban fellyül vitezkedik â lelken, több az mi lelki beteg segiink mint jo egeffégünk; soha nem erzi az ember oly hathatokeppen teste nek

VISZEN AZ'ELETRE. 65

nek egefféges voltat mint tsak ed gyik uyának meg égefenek fáydalmat.

K. Imákoztam-is sokszor de keves haznáit érzetem?

F. Mert talam magad sem tudod mit kertel Istentöl mint â Zebedeus fiainak annya, és â mint Iakab Apostal mondgya: keritek es nem veszitek el, mert nem iol keritek, hogy â ti kevanfagtokra költsetek azt. *Máthe Ev. 20. vers. 20. 22. Iacab lev. 4. v. 3.*

2. *Ma fadszor.* Ha pedig istenessen imatkoztál, és â mi illendő azt kerted, meg halgatott az Isten noha el hallaztotta annak meg adafát, alkalmasb időre nagyobb haznodra es javadra. *Esa. 30. v. 18.*

K. Az Isten igeiének halgatásaval is ekek, de keves hathatosagát érzetem magamban?

F. Mégis lehet remenfeg felöled; mért â dolog így vagon
gya-

gyakorta, mint szinten â betéges embernek allapatia, á ki él ugyan az etkeknek iavával, de gyomrának gyengefége vagy egyéb alkalmatlan beteges erötelenlége miatt nem erzi izit azoknak azonnál, noha an nakutanna gyomra meg erőfödven, száianak izi még jöven, még erzi azon etkeknek taplalo ereiét.

K. Ha ném érzek semmit ezarant magamban, mibe z bízzam tehát?

F. Az Isten igeretihez bizzal nem â magad érzéséhez; es váriad az U rat mert az Isten akkor iö el mikor akar; es ugy iö el á mint akar.

K. Tsak remenséggel taplallyam-é magamat?

F. Bizony hit es remenség által járunk most, nem szemmel valo látás által, mert á ki mit lát miért remenli azt? azt mondgya szent Pal: Es bodogok á kik nem láttanak es hittenek, azt mondgya eo maga
Idve-

2 Corint.
5. v. 7.

Idvezitönk. *Ianos Evang. 20. vers. 29.*

K. Honnett tudhatom en azt, hogy igaz bittel vagyok meg igazulva?

F. Ha annak iö gyümeoltfit mutatod, mert mikeppen â test á lelek nélkül, még holt állat, azonkeppen â tselekedetek nélkül valo hit meg holt állat. A iö tselekedetek mindgyart keövetik á meg igazult embert, miként â iö fa teremti iö gyümeoltzket, es mondatol uyia született embernek. *Szent Iakab. 2. vers. 18. és 26.*

K. Miben áll az az uyia születés?

F. Az ö embernek meg öldökletében, es az uy embernek meg elevenítésében, mert egynek fel épülese ném lehet másnak el rólása nélkül.

K. Mitsoda az az ö ember?

F. Az ö ember ném az embernek teste magaban, hanem az ember termeszetének meg veszetége mellyet haydann még az első ember esztiböl vonánk magükra, avagy az egész em-

*sz. uyia
szü. élet-
ról.*

embernek romlott rász termefszeté.

K. Micsoda annak meg öldöklése?

F. A mi uyiá születesünknek elseo részé, mikor á szent lelek mi bennünk á mi veszettségünknek hathato ereiet lassan lassan elrontja, hogy mi többé á bűnnek ne éllyünk. *Romab. 6. versf. 6.*

K. Mi keövetkezik abból?

F. Az bűnnek meg ismerése, meg utalása, á bűnön valo kefergés es törődés mellyel meg vallyuk és siratjuk hogy velünk iol tett Istenünket meg bantottuk. Az en bűneimet en esmérem, *azt mondgya David*, és az en bűnöm szüntelen előttem forog ennekem. *Soltar. 51. versf. 5.*

k. Kinek kell meg vallanom veikeimet?

F. Az

F. Az Istennek á kit meg bántottal, meg kell vallanod é vegré hogy büneidet botsassa meg, se relmidet gyógyétsa meg. Teneked, tsak teneked vetkeztem en Istenem! azt mondgya David, és gonoffagot tselekedtem á te szemeid előtt, hogy igaznak iteltessel á te beszédidben, es tisztá légy mikor itélsz. *Soltar 51. 6.*

2. *Masadszor.* Meg valhatod az Embereknek-is, á mint szent Iakab mondgya: Vallyátok meg ugy mond egymásnak büneiteket, es imadkozzatok egymáfert, hogy meg gyógyittassatok, mert igen hafznos az igaznak buzgóságos keonyör gese. *Szent Iakab lev. 5. versf. 16.*

K. Micsoda embernek vallanom meg büneimet?

F. A lelki tanétonak meg valhatod é vegré, nem hogy eobotsassa

tsaffa meg büneidet de hogy tege-
det tanétson vigasztallyon, lelked
ésméretiben tsendefitsen biztasson,
es büneidnek botosanatja felől az I-
sten igeienek es igeretinek hirdete-
sevel bizonyossá tegyen.

2. Masadszor. Io barátodnak-
is még valhatod é vegré, hogy ray-
tad szánakozzek atyafiui szzeretet-
tel, mert ha az ember nyavalyaiát
kedves barátjának kebelébe ki önt-
heti, fokszor az-is könnyebfegere
vagyon el keferedett szívenek.

*K. Mond meg azt-is, mit értesz az
uy emberen?*

F. Az uy ember nevezetn az
írásban értetik, az embernek ve-
szett es romlott természetének
szent Lelek által való meg uyul-
lása, es á meg uyult embernek
elevenlége.

K. Mitso-

*K. Mitsoda az uy embernek meg
elevenedése?*

F. A mi uyia születésünknek
masodik része, mikor uy életre ta-
madtunk, az az, nem á bűnnék
már, hanem igafagnak szolgálunk
es élünk, mert nem elég el hadni á
gonosságot de azzal edgyüt egy-
szer s. mind gyakorolni kell az i-
gaflagot-is. *Psal. 33. vers. 15.*

*K. Tökellest-é az illyeten uyia
született ember.*

F. Nem. Mert á testnek es rom-
lott természetnek valami töpredek-
je marad mégis az emberben, mig
élez életben.

*K. Mim alkoszik az, az embernek
még uyult részével?*

F. Veszekedik velé, tufakodik
mind kettő; Es bizonyara á tést
es annak regi vészetlége meg
birja gyakorta az meg uyult
résznek

resznek iora valo szepelkedesét, úgy hogy az uylá születt ember is nem tselekezi á iot mellyet akarna hanem á gonoszt mellyet nem akarna; Innet vagyon az, hogy még az szentek-is gyakran almélkodastra méltó vetkekre fakadtak.

K. *Hogy hogy lehetek én arrol bizonyos, hogy enis ez kegyelemben részes vagyok.*

A hívő fogadásról

F. A fiuvá fogadásnak lelke által, á ki által az Istent szerelmes Atyánknak kiáltiuk; Es ezen szent lelek tézzen bizonyagot á mi lelkünkkel edgyütt hogy mi Istennek fiai vagyunk. *Romab, 8. vers. 15. 16. 17.*

K. *Mikor lakozik en bennem ollyan tén Lélek?*

F. *Annak*

F. *Annak bizonyos ielei vannak.*

K. *Melleyek azok.*

F. *Elseoben.* Mikor fiui leányi indulat vagyon benned az Istennek szeretetihez, es fiuileany bizodalom azon Istennek iovoltához ném úgy mint á szolga á ki szereti ugyan az Urát de á bérert es fizetesért szolgal-is neki de iutalomért hanem mint fiu, á ki szereti edes attyát ném bérert vagy fizetesért hanem attyai voltáert: Igy az hitetlen ember szereti ugyan az Istent de tsak évilagi ioért, fél az Istentől de á bűntetésért; A kikben pedig az fiuva fogadásnak lelke lakozik, szeretik es felik az Istent, Isteni voltáert nem annyéra tsak magok háznáert.

2. *Masadszor.* Mikor fel élledett remenseg vagyon benned menyei erökszeged felől, io iel az, mert az erökszeg es annak várása

D az

az fogadott fiaké nem á szolgaké
vagy idegeneké. *Romab. 8. vers. 17.*

3. Harmadszor. Mikor az emberben oly lelki eoröm vagy onhogya az Istennel egy szempillantásig való leletét nem adna ez egefsz vilagnak gyeonyörufegén, megkosfolván mely io es edes légyen az *Ur. Psal. 34. vers. 9.*

K. Mint visellyé magát az ember illyetén allapatiaban?

*F. Ugy, hogy á benne lakozo szent lelket meg ne szomoretsa, á mint szént Pál int, keserűfeggel ne illesztetek ugy mond az Istennek amâ szent lelket melynek általa megpetseteltettetek á tellyes váltagnak napiára. *Ephesusb. 4. vers. 30.**

K. Mikor szomorétia meg az ember á szent lelket?

F. Mikor az Istennek lelke megvilágosetvan az embernek elmeiet, akaratiát es minden indulatit meguyétván, á lelek vitezkedik á tellen,

ellen, tusakodik mind kettő; de az ember á testnek fogia partiát, az testnek kevánfagit téolti bé, es igy á lelket meg szomoretia, keserűfeggel illeti, es mint egy meg oltia. *1. Theffalonikab. 5. vers. 19.*

K. Mint leszen osztán dolga ez illyeten embernek?

F. Bizony késerves leszen sokszor, mert á boszuállo Isten szent lelkét tüle meg vonfsza, az embert maganak hadgya, es ekkeppen az ember lelkeben el hagyattatik.

K. Mitsoda á lelki el hagyattatás?

F. Mint szinten mikor kedves vizgatalo uti tarsadtol el hagyattatol ros magad viselese miatt, el hagyattatvannincz kivel beszelgess az utó, egyedül budosvan felsz retrengsz minden felöl réad iöhető veszedelemtöl, Igy szinten mikor párt-ütesed miatt az Isten szent lelket tüled el veszi, es tennenmagadnak hágy,
D 2 büneid

*A keserű
retrengés*

büneid előtted kezdnek forogni
latvan az Istennek igasságát hogy
fia erdemed szerint bánnek veled,
meltán eorök kenokra sentenciaz-
hatna, meg remülsz, az ördög kezd
farkállani, irtozol, elmedbén-is még
fogyatkozol, lelked el áiuul el hal,
semmi vigasztalást nem érzesz, hol
egyhez hol máshoz folyamodol,
jaj! ugyan nincz ki eleget teheffen
haborodott lelkednek. Ez a lelki el
hagyattatás.

*K. Illyen kesfertetbe eshetik az I-
stennek valasztott fia, leánya?*

F. Illyenbe bizony.

*K. El kell vesznü annak ez kesfertet-
ben?*

*F. Nem. Mert az Ur kezen tar-
tia, el hagyattatik ugyan ideig de
nem öröcke; el hagyattatik valósá-
goskeppen de ném tellyésséggel.
Egy kis busfulasomban el reytöttem,
vala az en ortzamat te tüledegy szé
pillan-*

*Psal. 37,
24,*

pillantásig: de az en öröcke va-
lo irgalmasságomban könyörültem
teraytad, azt mondyá á te meg
valto Urad. *Esaia'snal. 54. vers. 8.*

*K. Hova leszen á hitetlen ember,
illyeten allaporban?*

*F. Az hitetlen ember illyeten
allapotiabán zugolodik, karomko-
dik, büneinek botsfanatia felöl ket-
segbe esik, nemely iovalis előbb
halalának előtte mint Kain, neme-
ly halala előtt mint Iudás.*

*K. Hát az Istennek fia leánya hogy
reszen?*

*F. Bizony azokis meg tantorod-
nak de le nem esnek, mert az Ur
kezén tartia, á pokolig alá tafzitia
de ifnet fel hozza, ketsegbe eytö
szokra fakadnak sokszor de ifmet
magokat meg eszmelven kerik
az Istént az Ur Iesus közben ia-
rása által, hogy haragiában es
D 3 boszual-*

*1 Samuel.
2. vers. 6.*

78 KESKENY UT MELY
bofzuallafaban emlekeznek irgal-
massagarol. *Habac. 3. vers. 2.*

2. Masadszor. Bizik Istenenek
iovoltaban, mint az fiu edes atya-
ban; Ha meg o'lis ugy mond meg
is o'benne bizom.

3. Harmadszor. Io remen'seg-
gel varakozik, miglen ismet el io
hozza az Isten. *Esa. 8. vers. 17.*

*K. Ez keserves allapotban mikorra
jo el az Isten?*

F. Mikor az ember az halalnak
mar szintén kapuiara jutna, a ket-
segbé e'fésnek partiara érkeznek; a-
zonban az Isten kezer alá teszi, az
halal kapuiból ki veszi.

K. Mint lesz en o'stan vege?

F. Igy, hogy az Isten meg uyé-
tia ismet az emberben a lelket, uy
szivet réremt benne, bizodalmat
nyuyt büneinek botsanatia felöl,
meg o'ruendezteti tsontiait mellye-
ket

VISZEN AZ ELETRE. 79

ket meg rontott vala, a felelem he-
lyett lelki tsendesség következik es
o'rom. Varvan vartam ugy mond
az felseges Urat, és ime hozzam for-
dula, a mely veremből ki hozza. *Psal.*
40. vers. 1. &c.

*K. Mint veseli magat annakutanna
a keserietből ki szabadult em-
ber?*

F. Vitezkedik az ördögnek fu-
gallasi ellen, a testnek izgatasi ellen,
a szivnek kemensége ellen, szorgal-
matos ahetatos lesz en a könyörges-
bén es bünein valo kesergesben,
meg gondolvan azt minemü rette-
netes dolog esni a meg haragutt élő
Istennek kezébe.

2. Masadszor. Inkább s. fellyebb
szereti az Istent, mint annakelőtte,
az Istennek beszede lesz en etel és
ital az ő lelkenek.

3. Harmadszor. Inkább oyia ma-
gat a büntől, es okofabb lesz en, ho-

gy á Satannak töribe ne akadgyon
ifmetlen.

4. *Negyedszer.* Szövetseget vét
szemeivel, nyelvevel, es egyeb ta-
gaival hogy gonozsagra ne moz-
dullyanak, vigyazván á szivnek tsa-
lardfágarais Iob. 31. vers. 1.

*K. Miert bortsátt Isten illyen ke-
serves kesferteket az ő valázot-
vira?*

F. Elsöben azert, hogy az Isten
meg ismeriük, tudni illik hogy ő
égyedül az, á ki kezen fogva tart
minden teremtett allatot; Es ha-
meg vonza tulök lelket, azonnal
mindenek még haborodnak es sem
mive lesznek.

2. Másadszor azert, hogy ma-
gunkat még ismeriük. Minemü nyo
morulták vagyunk mi természet-
tünk szerent, ha az Urtol magun-
knak hagyattatunk.

3. Harmadszor. Hogy magun-
kat meg alazzuk, az Istennek ke-
gy el-

gyelmét meg bötsüillyük, es mint
amaz Ierufalemi halas to mellett
fekvö betegeknek fokafagaâ viznek
meg mozdulását, így az idvölleg-
nek ezközit meg né utálljuk. *Ianos*
Ev. 5. vers. 3. 4.

4. *Negyedszer.* Hogy annal
inkább kívánkozzunk az Istennek
amâ szemtöl szembe valo latására,
holott nem félünk hogy az Isten
soha többé el hadgyon.

*K. Add előmbe rend szerint á ke-
serteknek számát, es azok bol
valo ki szabadulásnak modgyát?*

F. Azokat mellyek lelkedet meg
haboretiák, tudgyad számok sze-
rint, es ellenek orvoffágot kerefs.

K. Mellyek azok?

F. Elseo. A Sátan, ki az egesz *Iob. 2. v. 3*
földet bé kerülvé el iaria keresvé kit *2 Corint.*
el nyelhesse, söt az Istét arra ingerli *11. v. 14.*
hogy az embért adgya kezébe; né
ha világosságnak angyalava tünteti

D 5 ma-

magat es akkeppen indett tegéd testi batorisagra; neha tulaydon szöriben elő alvan rettetget es ketfegbe esefré kenyszerit. Itt esmerd meg gyarło voltodat, fegyvertelen erőtlenségedet, es á mi feiünkhöz az Ur Ielushoz folyamodgyál.

Masodik.

ABün. A gonosz kívánság mely á bennünk levő törvenyel viaskodik, es gyakorta ezt meg gyöztén, mint egy foglyokat rabul hordoz bennünket. Ez ellen á szent lelket hiad segetsegül, á testnek kívánságit be ne töltsed, fufs á büntől az Istenért, de ne fufs az Istenőtől á bünért.

Harmadik.

Az Istennek törvénye; mely ki mondgya büneidet, vádol es erdem szerint atkozottnak kiált tegetdet, hogy meg ném maradtál mind azok-

azokban, mellyek meg vannak irvá á törvennek könyvében. Ez ellen á Christus Iesusnak igazságához ragazkodgyál; es az eo töle vett kegyelem szerent ny életet ély.

Negyedik.

Az Istennek haragiától valo felelem; minekutanna á törvény meg rettentí á bünös embert, á boszuallo Istennek haragiának tüzetöl tsak nem meg emésztetik. Ez allapotban, á Christusnak oldalából ki folyt piros verrel es vizzel oltsad ez tüzet; es penitencia tarto könyhulátáfodnak ifolyásával öntözd ez ha ragos lángot.

Eötödik.

A lelki esméret; mely az embér ellen bizonfagot teszen, büneirol meg gyöztén. Ez ellen állasfad á mi lélkünknek orvoffát á Christust, es az eo erdemeben valo bizoda-

D 6 lom-

lommal büneidnek bocsánatia felöl
legy álhataratos.

Hatodik.

Eonnön maga az Isten. A ki né-
ha mint egy meg busult medve; *á*
Hoséas. *mint szol Hoséas* ugy iö reád, es
3. v. 8. *mint egy ellenség nyilait lövöldö-
zi reád, söt vegteré küzködik ve-
led, mint Iákobbal. Itt ugy viseld
magadat hogy az Istent engeztel-
lyéd es el ne bocsássad mig nem
meg áld tegedet.*

*K. Miert hadgya Isten az embért.
á ki immár kegyelmebe be vöit,
ísmet esni á probákba.*

*F. Hogy azzal gyakorollya az
eo hiteket es meg szenteltetefeket.*

K. Mitsodá moddallehet az?

*F. Azzal hogy az Isten nem min-
dénkor kezen fogva hordozza az
embert, hanemikeppé hogy az edes
Atya*

Atya á iárni tanulo gyermekékét el-
esni hadgya gyakorta; így az Iste-
nis az ő hiveit á probák, nyomoru-
fagok, kesertetek, vagy egyeb utak
altal erőfeti; nevedeken hiteket
öregbeti, mint amá Cananéa Aszo-
nyi allatnak á kit valoba meg pro-
bála Idvézitönk, *szént Mathenal á
izenörödik reszben.*

K. Híszem keönyörülő az Isten?

*F. Az Istenben vagon könyö-
rületesség, de egyszer s. mind va-
gyon böltse seg. A könyörületef-
seg arra viszi hogy tegedet né had-
gyon, de az eo böltsefége ugy inte-
zi, á miként es mikor eo fölségenek
ditsősegeré teneked pedig nagyobb
iavadra esherik es esik.*

*Homo nra
quam in eo
dem statu
manet, aut
deficit aut
proficit,
Bernhard.*

*K. Mint rendellyem kerlek? ez arant
eletemet?*

*F. Ugy hogy ha mi kesertet proba
reád erkezik; azonnal ki keref-
fed*

fed mitsoda Ionás indetotta azt ászelvezet, es addig ne nyugodgyal miglen testednek haioiából ki nem vered, az el kezdett ioban meg maradni igyekézzel meg tartván á hitet ésio lelki esmeretet; hitedet az Ur vatsoraiával valo éleffel erősít-sed es leszen lelkednek szünetlen lakodalma: De ha ismet az előbbi bünöknek terhevel meg rakodván, le nyomattatol, leszen utolso allapatod veszedelmesebb az eltönel, mint Idvezitönek mongya vala amâ fel gyógyult betegnek: Ime meg gyógyultál, többé né vetkezzel, hogy gonoszbbul ne legyén dolgod. *Ianos Ev. 5. versf. 14.*

K. Mikeppen erősítem hitemet az Ur vatsoraiával?

F. Azzal valo gyakran eleffel.

K. Mit forgassak elmemben, mikor az Ur vatsoraiához járulok?

F. Né vilagi dolgokat hanem az Ur

Az Ur vatsoraiaröle

Ur Iesusnak szenvedesét vere hullasát es á keresztfan valo halalát, mellyel á te büneidert eleget tört, az Atyával meg bekeltetett, az idvöflegre el petsetelt; es hogy erröl bizonyos lehets, belöl szivedben hitet nemzett, külfökeppen pedig annak bizonyfagara ez láthato sacramentommal éleést engedett.

K. Ha pörben vagyok valakivel, elbetek-é az Ur vatsoraiával?

F. Meg lehet. Mert ket félnek valamely dolog felöl valo viszátkodását törvennyel el igazetani, nem tiltia az Evangelium.

K. Hát ha haragosom vagyok?

F. Bekefegést szerezsz véle miglen az uton vagy, ki vetvén szivedböl á harag tartást; mert az Ur vatsoraiával valo elés több vegei között á Christushoz es felebaratunkhoz valo szeretetünknek es edgyeslegünk

88 KESKENY UT MELY
segünknek mutato ielensege, Mathe.
vers. 23. 24.

K. Ha ama az nem akaria. a beke-
seget?

F. Ha nem akaria, annak vetke
nem foghat még teged az Istennek
io tetemenyivel valo eléstől, es az
idvöslegnek eszköztől.

K. Ertem már a kegyelemben levő
embernek állapotát; Mi követi
azért ez kegyelemnek orszagát?

F. Az örök életnek orszaga,
mellyet birunk ez életben hitnek al
tala mint egy tükörben es homaly-
os beszédben, miglen iutunk Isten-
nek amá szem túl szembe valo la-
rására az örök életben. 1. Corinth.
13. 12.

k. Honnét adatik az örök élet?

F. Az Istennek kegyelmeből, mert
a bűnnek földgya az halál, az Isten
nek pedig aiandeka az örök élet, a
mi

VIZSEN AZ ELETRE. 89
mi Urunk Iesus Christusban. Ro-
mab. 6. vers. utolso

k. Ugy de! Miert adatik?

F. A. Christusnak érdemeért?

K. Ha a Christusnak érdemeért?
Nem kegyelemből adatik tehát!

F. Immár oda föllyebb-is meg mon-
dottam, hogy ha a Christusnak bün-
einkert valo eleg tetelét fontolod,
mivel draga árton váltattunk meg,
erdemlette Christus minekünk az
örök életet: de mivelhogy az Atya
Isten ingyen valo kedveből küldöt-
te szent fiát, a Fiuis szabad akarati-
ból vallalta fel váltáságunknak meg-
adását; kegyelemből vagy on ez.

K. Ha a gonosz tselekedetekért kár
hozik el az ember; a io tsele ked-
etekért idvezül tehát?

F. Nem edgyarant vagy on a
dolog. Mert a gonosz tselekedetek
meg

A io ts ele-
kedetekről.

meg erdemlik igazság szerent á kár-
hozatot: De á mi io tselekedetünk
nem oly tökéletesek hogy veghe-
tetlen iutalmat örök életet erdemel-
lyenek.

K. Miert nem?

F. Azert, mert ha mikor iot tse-
lekedzünk-is, fok fogyatkozás va-
gyon tselekedetünkben.

2. Másadszor. Mert nem ma-
gunk ereiből vagyon ha mi iot tse-
lekedhetünk, hanem Isten kegyel-
méből; azert á iutalmat-is azon I-
sten kegyelmének tulaydonétsuk.

3. Harmadszor. Mert hogy iot
tselekedgyünk, tartozunk vele;
Annakokaért mitsoda erdemet vár-
hatz onnett á mivel ados vagy, es á
minek meg tselekedeseré köteles
vagy? Ha mind azokat meg tsele-
kedenditek-is á mellyek nektek pa-
rantsoltattak, azt mondgyatok,
haszontalan szolgak vagyunk,
mert

mert á mit kellett tselekednünk, azt
tselekedtük, ugy tanétt Idvezitünk
Luk. 17. vers. 10.

4. Negyedszer. A mi hibás io
tselekedetünk mitsoda egyenlőség-
gel avagy illendőséggel erdemel-
hetnek á tökéletes boldogságot.
2. Corimb. 2. vers. 16.

*K. Hát mire valok á io tseleke-
detek?*

F. Valamire valo az ut, mel-
lyen te még és iutz az örökféggbe
mellyet á király kegyelmeféggéből
adott tenekéd; szintén ugy á io tse-
lekedeteknek utain még és iutz az
örök életre, mellyet az Ur Iesus ke-
gyelmeféggéből szerzett tenekéd.
Az örökfégg, á királnak aiandeka;
az ut es uton valo menefed nem o-
ka hanem ezköz azon örökféggnek
birafára; Igy az örök élet, az Isten-
nek aiandeka; á mi io tselekede-
tünk nem oka hanem ut es ezköz
azon

*Sunt via
regni non
causae reg-
nandi.
Bernhard.*

azon életnek birafára. *Ephesusb. 2. vers. 10.*

K. Az Isten tekent-é az hitetlen embernek is neha való iotselekedetire?

F. Tekent bizonyára, sőt sokszor világi iokkal meg-is iutalmazza. Mint Achabnak maga még alazafært nem hozá el Isten, a veszedelmet házára az eö ideiebén: királyok első könyv. 21. vers. utolso.

K. Egynek iotselekedeté hasznal é másoknak?

F. Igen is, mert tiz igazakért neha egész városnak meg kegyelmez az Isten. Moses első könyv. 18. vers. 32.

K. Hasznal-é maradekinknak?

F. Hasznal, mert irgalmasságot tselekefzik Isten ezeriglen azokkal á kik ötet szeretik, mint á tiz parantsolatbol tanultuk.

k. Az

K. Az Istenol vött külsö iok ki ielentik-é ki légyen Istennek kedves nepe?

F. Nem mindenkor, sőt inkább á poganyoknak nagyobra teriett birodalmokat latiuk izemünkkel.

K. Miert ad Isten á pogányoknak olyan nagy birodalmat?

F. Mért á pogányok ollyatenok mint á szolgak, á kik szeretik Urokat tsak bérért, iutalomért, es fizetért; így az Isten is ki adgya kevanfágok es sizeretetek szerint az ö béreket es iutalmokat ez életben: A keresztények pedig ollyatenok mint fiak á kiknek noha ez életben kevesebb iavok vagyon, de azért á mennyei örökség á fiaké; nem á szolgaké vagy idegeneké.

K. Ditszerbeti-é Isten á ki semmi iot nem vött Isteniol?

F. Nem gondoltathatik soha oly ember;

ember, mert ha fel teszed hogy ember, Istenből vagyon annak életé, lehelleté, mozgása es letele, mert ő általa élünk, mozgunk es vagyunk
Apost. tsel. 17. 28.

K. Tartozik tehát minden ember dicséreni az Isten?

F. Tartozik bizonyara minden teremtettt állat dicséreni es félni teremttöiet.

K. Miért?

F. Elsőben. Hatalmas Ur voltaert. Mert ő az Ur kinek kézei formáltak az eget, a földet, a tengert, A föld meg téndül az ő tekintése előtt, a tenger az ő határát meg tartia, es ezekben levő minden allatok engednek ez hatalmasságnak.

2. Másadszor. Bő ségés iovaert. Mert az Isten fel hozza napot, holdat iokra gonoszokra, es
söt

söt ad ez földre, füvet a barmoknak eledelekre, etelt ruhazatot az emberi nemnek szükfegere.

K. Köz ez iokkal es gonoszokkal?

F. Köz eddig.

K. Edgyaránt dicsérenik-é tehát Isten az hivek es hitetlenek?

F. Inkább az hivek, mert vannak a hiveknek magán valo privilegiomi Istenből mellyek nem közöllek az hitetlenekkel.

K. Lehet-é ott Anyaszentegyház az Istennek a hol annyi istentelen emberek talaltanak?

*F. De leheté inkább valahol Anyaszentegyháza Istennek, melyben gonosz hitetlen emberek nem talaltatnanak, Az Anyaszentegyháznak első sengeieben mindigárt, el szakadának Istenből Adam es Eva; A Noe barkaiában
benn*

Az Anyaszentegyházról.

benn vala az édes átyját még tsufolo Châm; Az Abraham háza nepe között vala az igeretnek fiát Ifaakot kergető Ismael; Az Ifaak házában vala amá világi Esau; â Christus és Apostalok serégeben vala â fölveny és árulo Iudás; es hogy föllyebb mennyek szinten â szent Istennek udvarában valanak â pártütő Angyalok, kik meg nem tartván az ő eredeteket, el hagyák az eo helyeket. *Iudás levelenek hatodik versében.*

K. Mikor kezdetett az igaz vallás?

F. Az igaz vallás kezdetett mindgyárt â teremtés után, â paraditzomban az aszonyi állat magvának igeretiben es abban való időzülendő hitben.

K. El fogyhat-é tellyességgel az Istennek Anyaszentégyháza?

F. Ugy vagyon hogy â retténetes üldözétek miatt az Istennek Anya-

nyaszentégyháza tsak ugy marad neha mint â nyári takarodas után â Carlo, es â szedés után â meg szedett szölő, el annyira hogy azt vélned, el veszett az igaz é földről: De mindazaltal meg tart az Isten magának mindenkor válaztottakat â poganságnak es balványozoknak sürü sokasága közöttis, kiknek az ő terdek meg nem haiol az Baálnak; le nyomattatnak ugyan, de el nem nyomattatnak, es világ vegezeteig el sem fogynak soha, â pokolnak kapui nem vehetnek azon diadalmat.

K. Lám azt mondgyak: Mikor Christus el tö az üleltre, hitet nem fog találni ez földön?

F. A hitetleneknek sokaságára nevéve ertsed azt, nem hogy nem talalt nek tellyességgel egy hiv emberis, de hogy ha az hitetleneknek, sokasága val egybé vetned az hiveknek keves számát, láttatnanak ezek el fogytaknak es semminek lenni.

E k. Mier

Micha 7. vers

K. Miért badgya Isten az ő Anyaszent egyházat kereszt alatt nyomorgani?

2. *Psalm. 110.*

2.

Exod. 3.

F. Azert hogy Isten az ő hatalmát ki jelentse az Anyaszentegyháznak á kereszt alatt valo megtartásában, es abbol ki szabadétásban, mert mint hogy amaz égő tsipkebokor meg né emesztetek noha ég vala; így az Istennek Anyaszentegyházá meg né émeztetherik noha kefergettetik.

2. *Másadszor.* Hogy az hivek á kereszt alol annal inkább vágyodjanak á mennyei szabadlágra.

3. *Harmadszor.* Hogy az üldözöknek gonoszlágoknak mereteke be tellyek.

K. Miért enged Isten é világon annyiféle vallást?

A hitnek vallásáról

F. Azert, hogy á valasztottak ki tessenek es nyilván legyenek, es á kik alhatatosok, meg ésmertessenek.

1. *Corinthusb. 11. vers. 19.*

2. *Másadszor* azert, hogy meg próbállyal Isten kik szeretik ötet tellyes szivekből lelkekből; es kik vegig meg

megmaradandok f. kik nem, *Moses. v. könyv. 13. vers. 3.*

3. *Harmadszor.* Mert azt akarja Isten hogy vitezkedgyünk az Ur Iesus za szloia alatt, mert senki nem koronaztatik meg külömben hanem ha vitezkedik; nem vitezkedhetik pedig hanem ha leszen ellenfegé. A kik azert hivek lesznek mind halalig, amâ nemes hartzot még hartzolván, futafokat el vegezven, á hitöt megtartván, el veszik az igazságnak koronaiat, mellyet még ád az Ur amâ napon amaz igaz Biro azoknak kik váriak az eo ditsőfeges el övetelet.

2. *Timotheush. 4. vers. 7.*

2 *Tim. 2.*

5.

K. *Eleg-é az, ha enis hiszém azt á mi közőnségesse keresztényi hitel vallanak?*

F. Hogy ha az á te hited tudásból es á dolognak erteféből vagyó, elég á te ádvőslegedré; de hogy ha né értvén á dolgot avagy magad tisztit masokra bizván, tsak vak szerentferé

van: Ha az Isten en velem lezend, es ha még öri engemet ez uton á mellyen en most megyek, ha etelemre valo kenyeres adand es öltözetemre valo ruhát, es ha meg térendek bekefeggel az en atyámnak háza hoz; tehát é kö mellyet o szlop gyanam fel emeltem, Isten háza leszen, es valamit adandasz emneken annak tizedet neked adom. Moses első könyv. 28. vers. utolsók.

K. Iol tselekezzik-é á ki fogadást veszen hogy bizonyos ideig bort nem iszik?

F. Hogy ha valaki akar csak kebor italtol gonoságra valo haylandoságot erzi es tudgya; iol tselekezzik ha azon bűnnek él tavoztatására á bor italtol meg oyia magát es fogadássalarra kötelezi bizonyos ideig miglen az Istennek nagyobb kégyelmet veszi. Ieremias. 35. vers. 6. 18.

K. Hát mire nem szabad fogadást tenni?

F. Elsöben. A bűn tetelre. Mint á fido

fido ferfiak kik fogadást tettenek vala hogy sem eszneksem isznak ad dig mig Pált meg né ölik. Apost. iselek 23. vers. 12.

2. Másadszor. Iátekba vagy trefalodasba se szabad, mert nem io az Isténel iadzani; Az Isten meg nem tsufoltatik. Galatiab. 6. 7.

3. Harmadszor. Arra se szabad, az mellyel nagyobb io meg gátol-
tatnek.

K. A ki gonosz fogadást tött vagy ha meg esküött, tartozik-e be tellyesíteni?

F. Nem. Mert ketkeppen vetteknek. Elsöbè, hamis esküveffel. Másadszor annak be tellyesetesevel.

K. Mikor tolvaay kezbe akad az ember es ketelenség alatt meg esküszik azoknak, tartozik-e be tellyesíteni?

F. Hogy ha elküvesevel oly dollogra kötelezi magát, á mely szabad dolog, tartozik kárvalafavalis esküveset be töltöni

es meg nem változtatni. *Pfal. 15. vers. 4.* Peldának okaért, ha penzt igertel tartozol be tellyeseteni sőt ha nem volnais mafonnatt szerét tenni; mert jobb penzednek el fogyni hogy sem Istenednek nevet karomlásba haami; jobb esned szegenységbe, hogy sem a meg haragutt Istennek kezebe. *Hebr. 10. v. 31.*

K. Hát ha oly dologra esküszik, a mely törvény ellen vagyon, hékelle tellyeseten?

F. Nem. Mert kerkeppé vetkeznek. Peldának okaert, ha arra eskütt hogy varost fel egeffen, vagy valakit megöllyön &c. vetkezett igé affele esküvéfré botsátvan magat; vetkeznek annal-is inkább ha annak bétellyesetesevel edgyik büntre más bünt rakna.

2. Masadszor. Ha ki oly dologra eskütt, mely az Istennek ki jelentett akaratia ellen vagyon, nem kell bétellyeseteni. Mint David-is esküvéfét.

fét mellyel meg eskütt vala Nábáknak halalára be nem tellyesete, sőt aldottnak monda Abigailt es annak tanatfat mellyel meg tartoztatta vala Davidnak kezét a véronrástol. Ellenben pedig; vetkezek Herodes az ki goromba esküvéfét be tellyesete kereztelő Iánofrik feiét vetetven. *Mathe Ev. 14.*

K. Mikor hazugsággal iol tehetek felebarátommal; meg tselekedhetem-é?

F. Nem. Mert nem szabad semmi szin alatt vetkezned.

2. Masadszor. Mert az Isten ném kötötte az ő segédelmet olyan rossz ezköz ökhöz. Nem szabad lopnod hogy abbol szegenyeket raplaly, nem szabad hazudnod hogy fele barátodnak hasznaly. *Romab. 3. v. 8*

K. Lelkem esmereti ellen szabad-é valamit tselekednem?

F. Noha az embernek lelke esmereti tevelyeg gyakorta némely dolognak erteleben, nem szabad min-

dazaltal ellene tselekedni mind ad
digmig né az Isté igeiből á dolo-
gnak szabad vagy nem szabad
volta felől értelm. Isté meg tanetta-
tik; annakutána tartozik ának kö-
vetését el hadni, á dolgot ertvén ez
szerint iarni, me z atalkodottkeppé
magat ellenül nem vetven.

K. *De ha még-is kétekedem?*

F. Valamig kétekedel á dolog-
nak szabad vagy né szabad voltafe-
löl, né kell lelked esmereti Isté tse-
lekedned. Peldáak ok. ért á husnak
meg étele felől mely sokakbá meg
regzett, né kell ugyá meg éned ke-
telkedő lelekkel ha immár anyera
útottál, *Romab. 14. vers. utolsó.* de
né kell mind ebbé meg maradnod
hané á dolognak meg tanulasara es
derekaffá valo meg ertesere kell mé-
ned hallogatas nélkül, es az utá ele-
redetá szerint rendelned.

K. *Mert ha vegeve nem megyek, hanem
csak elmemeleti szerint élek?*

F. Vetkezel ígé. Merrá te tseleke-

detidnek regulaia melyhez kell
szabnod eletedet, az Isté igeie, lelked
esmereti pedig ának alaja vettetött;
ha az Isté igeiet meg vetvé tsak á
magad elmeie nek iteleti szerint iar-
nál, sok dolgokbá tevelyögvé rut ha
sónlásokra szakadnál. *Philp. 3. v. 6. 7*

K. *Mifodan embernek dragább iara
ez világon?*

F. A io lelki esmeret.

K. *Hát á io egesség?*

F. Nem ér vele.

K. *Mikeppé tarthat ember io lelki esmeretes?*

F. Artatlan elettel.

K. *Hogy hogy élhet art atlan életet?*

F. Elsőben. Ha az Istennek tör-
venyit minden kor szemé előtt tar-
tia, mint egy tükört, es abbol nezi
mit kellesek tselekedni es mit el
tavoztatni. *Psal. 119. vers. 105:*

2. *Masadszor.* Ha az ember nem
vágyodik mindgyart arra á mit sze-
meivel lát, es füleivel hall, hanem
meg öldökli á testet kívánfagiban.

3. *Harmadszor.* Ha az edeffeges igeretekről mellyeket Isten iger az engedelmeffeknek; es á büntetefekről mellyekkel Isten fenyegeti az engedelteneket, eyel nappal gondolkodik.

4. *Negyedszer.* Az utolso iteletnek meg gondolásais midön Isten meg fizet kinek kinek az ő tselekedete szerint, nem kiczin öszön az artatlan es fegyhetetlen eletré, mert ha az erős Isten fel kél az iteletre, mit fogsz felelni neki, azt kérdi Iob az ő könyvében. *Iob. 31. v. 13. 14.*

K. *Ugy de! sok szenedesi vannak a kegyes életü embernek?*

F. *Vannak, de sok vigasztalási is vannak.*

K. *Melleyek azok?*

F. 1. *Az Isten botfátia read.*

2. *Azon Isten el veszi rolad. Az Ur meg öl es ismét meg elevenit, meg febesit es meg gyógyit, ő maga mondgya az isten. Moyses v. könyv. 32. vers. 39.*

3. *Bü-*

3. *Büneiddel vontad magadra á nyomoruságot, annakokaert szenedgyed bekevel ezt mondván: Az Urnak keze vert meg engemet.*

4. *Ném büntetes raytad á meg tselekedett büneidert hanem a ty ai oktatás hatra maratt elete l felöl, mellyel Isten el vonszó te jedet ez világtól es á bünteteltől, mint az orvos doctor keserü orvoságot ád fokszor nem az el mult nyavalyáert hanem az emberre következhető nyavalyanak eleit vevéféert. Ezert mondgya Salomon: Az Urnak tanetásá szerelmes fiam ne utald meg se meg ne unnyad az ő dorgalását, sőt inkább örvendesz az Urnak latogatásában, mondvan Davidd: A té veszszöd es á te botod meg vigasztalnak engemet, en Istenem! *Psal. 23. vers. 4.**

5. *Mert á nyomoruság szenedes és az Istennek szereteti, meg alhatnak edgyüit. A Bethaniai Lázár betegsége*

*Prov. 3.
vers. 11.*

A nyomoruság szenedeséről.

110 KESKÉNY UT MELY
tegfégé es halála nem tött vála f
kadást ömaga es á Christus szerete
te között, á mellyet meg bizonyít
mikor sira Idvezitönk halván Lazar
nak halálát. Iános Ev. 11. vers. 35.

6. Mert á szenvedés kevesse tart.

Az Urnak haragia egyszempil
lantásig tartó, de az ő ioakarata ö
rökké való. Plal. 30. vers. 6.

Neha oly dögöm erkezik,
Kinn estve sziv mbankodik,
De reggel mi helyen fel kelek,
Azonnal vig örömet l'lek.

7. Ha á iokat el vettük Istentől,
ányomorufagotnem szenvednök. á
el? azt mondgya Iob az ő felelet
nek. Iob. 2. vers. 10.

8. Mert többet s. nagyobbat
demlenenk, de nem á mi bününk
szerint bánik Isten velünk es nem
fizet minekünk á mi alnokfagi
szerint. Psal. 103. vers. 10.

9. Mert jobb é világon szenvedni,
ia y pedig annak á kie z utan fogh
szen-

VISZEN AZ ELETRE. III

szenvedni, hogy amâ szokat ne hal
gyad: El vötted ugy mond á té ia
vaidat á te eletedben. Luk. Ev. 16.
vers. 25.

K. Mivel vigaztallyam magamat, ha
atyamfiától el hágyattatom?

F. Azzal, á mit mond David ma
ga felöl: Az en atyam es az en any
am el hágyanak engemet, de az Ur
hozza veszen engemet. Psal. 27.

K. Ha mások halaadatlanok hoz
zam?

F. Te is eleg haladatlan voltal
Istenedhez, ezért szenvedd bekevel
mint Ioseph á fő poharnok haladat
lanfagát.

K. Hát ha igaz igyemet törvény té
telben el fordetiák?

F. Hadgyad az Urra á te utaidat,
es á té igazfagodat nap fenyre hoz
za. Psal. 37. vers. 6.

2. Másad szor. Idvezitönk-is hamif
san vadoltatott, itelertet, nyomor
gattatott, ruhaiból ki fosztattatott, á
hamis

hamis tanuktól, á fő páptól, Magi-
stratus Pilatustól, vitezektől,

*K. Miért hogy oly rettenetes akada-
lyok esnek, mikor az Isten valakivel
iol akar tenni?*

F. Azert hogy az ember el veven
á ior Ientől, inkább meg tudgya
bötsülni, es á ditsőfeget egyedül az
Istennek tulajdonetani.

2. Masádszor azert, hogy az Isten
meg próbállyá mi legyen az ember
nek sziveben. Az üres fazekat tedd
á tüzre, mayd el romol es szemed
közze pattan; á iotol üres szivet em
bernek tesz il Isten á nyomorufágnak
tüzebé, hogy ki tessék mi legyen az
emberben.

*K. Ha az Isten igazgat mindeneket,
miért kell tehát ezzel s. amazzal
elnem?*

F. Azert, mert á kit Isten igazgat,
annak igazgatására ezközöket-is
rendelt, az Isten adgya á kiralynak
á gyözödelmet de ugy ha hartzol

az ellenséggel; az Isten taplallya ele-
tedet de meg kevannya munkaidat,
ha meg vered azert az ezközö-
ket az Istent es annak rendelefet ve-
ted meg, az Istent keserted es vetke-
zel igen.

*K. Talam az Isten sem lehet ez közök
nelkül?*

F. Az Isten magát nem kötötte az
ezközökköz, nemis el mindenkor *Exod. 34.*
azok által ha akar, mint Mofest tar- *28.*
ta az hegyen negyven eyel es nap-
pal etel es ital nélkül; De mi reank
nezve rendelte Isten az ezközöket,
hogy azok által es azokban az ö se-
gedleget szemeinkkel latnank, es
lathatokeppen mi kik tefti emberek
vagyunk az ö iovoltát elfzünkben
vennenk.

*K. Mint visellye magát ezarant az
ember?*

F. Tisztí szerint iáron el dolgo-
lá, bizza az Urra á dolognak veget.
2. Masádszor. Tiltott ezközöket
ne ke-

ne keress magadnak szabadulást, hanem az Ur haragját hordozzad, mert nem ki viszen tegedet á világra, hogy meg lassad az ő igallaga. *Micheas. 7. vers. 9.*

k. Mert á sok keserűség miatt meg untam eletemet?

F. Meg vagyok az gyakorta, mint illyes meg tőradvan es le ülven egy fenyő fa alatt mondgya vala: ó Uram! eleg immar az en eletem veddel az en lelkemet, mert nem vagyok jobb az en atyáimmal; de nem kell zugolodo szokra fakadnod. *királyok első könyv. 19. vers. 4.*

K. Miert nem?

F. Mert á keresztyénységnek két oszlopi vannak: á Hit es Bekefezes türes. A hit neveli á bekefezes türest; á bekefezes türes probáia á hitnek. Ha á keréztet nem viseled, meg holt á hitedis. *Philippib. 1. vers. 29.*

k. Szá

K. Szabad-é halálot kernem Istentől?

az halálról.

F. Boszúságból vagy fel lobbant hertelenfegedből, né szabad, lattatvan eletedet mint Istennek aldasat természet ellen meg vetni, az Urtól rendelt állatodat el hadni, mig nem hivattatol immár futni; hanem bizonyos időben illyen ok alatt, ha ő fölségének úgy tetzik, Istenre bizonyan eletedet halálotat, szabad. *Philippib. 1. vers. 23.*

K. Van-é valami hazna, ha ember gyakorta meg emlekezik haláláról?

F. Vagyon, mert nem rohann oly vakmerőkeppen á vetkekre, es szebe jutvan eletének napiainak rövid volta, meg szomorodik es magat á bűnteteltől inkább meg oiaa.

K. Ha nem öröme est emlekezik ember, haláláról?

F. A keresztyén ember könnyen vária az halalt, mint szenvedésének

nek

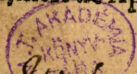
nek es faratlagos budofasanak veg
es az által eletre valo menesét : I
az hitetlen ember nem örömeşt g
dolksodik arról, mint az lopo az ea
ecutióról, nemis io kedvel gondo
kodik az Istenről, mint azon lopo
sentenciát ki mondo Birórol.

K. Ha Istenöl el vagyon rendelve ha
lalö; mit kel hát ovnom magá az ell

F. Azert mert nem tudod az ha
tart, mellyet Isten vetett eletednek
ha meg jelentetött volna teneked
hogy ez vagy amaz legyé az á nap
nem szükség volna tovább magada
oltalma; de mivel hogy né tu
dod, még kívánja Isté á te tisztede
hogy magadra legyen gondod, es
szükség nem kényszeritven szerent
fere ne vesd feiedet; ha különbet
tzelekezel, az Istent keserted e
vetkezel igen.

K. Ezen test támad-é fel az iteletkor

F. Ezen test, noha fok változások
kal, mert az Apostol azt mondgya:
ezen

Itt fogat korik.

léget nem öntvén, sem valami gonofzra a'
mtett állatot nem kényszerítvén; hanem
magának hagyván, a' teremtet-állat, a' ma-
lajdon tetzeféből hajol el, az eleiben
igasság regulájátul, kiben ő teremtetett
Isten az embert jó állapotban állatra
olt, tévén őtet az önnön maga dolgainak
tabados kezdőjévé.

V. Nézz az Isten Providentiájára .z
önvilésére, és ottan meglátod, hogy az
Isten munkálodik a' Bűn körül, de nem a'
Bűnből. Megláthatod azért a' Bűn körül
valo munkáját Istennek.

1. Az Eleve megtudásban, és annak ele-
ve-elrendelésében. (Ter. 50.20.)

Mert [hiszem] valami vagyon, vagyon
az: avagy az Isten akarattya ellen; ha ugy
lehetne valami; tehát az Isten nem volna
mindenható a' képpen: avagy az vagyon, az
Isten akarattya körül; ha ugy lehetne is vala-
mi, ez következnek, hogy az Isten nem
volna mindenre vigyázo és mindent igazga-
to: Avagy pedig, holott így egyikképpen ün-
tsenfermi, tehát minden vagyon az
akarattyaiból. Mert ugyanis, ki
akarattyanak ellene? (R. 19.)

A' Bűn az igazság
gyon, kit Isten irt a' me el
az Isten titkos ak

Inches 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18
Centimetres

TIFFEN® Color Control Patches

© The Tiffen Company, 2007

Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White 3/Color

116 KESKENY UT MELY
nek es faratsagos budofasanak veg
es az által eletre valo menesét : I
az hitetlen ember nem örömeft g
dolkodik arról, mint az lopo az
ecutiáról, nemis io kedvel gondo
kodik az Istenről, mint azon lopo
sentenciát ki mondo Birorol.

K. Ha Istenöl el vagyon rendelve ha
lalö; mit kel hát orvnom magá az elk
F. Azert mert nem tudod az ha
tart, mellyet Isten vetett elerednek
ha meg jelentetött volna teneke
hogy ez vagy amaz legyé az á nap
nem sükség volna tovább magada
olalmaznod; de mivelhogy né tu
dod, még kíványa Isté á te tisztede
hogy magadra legyen gondod, es
sükség nem kenyszeritven szerent
fere ne vesd feiedet; ha külömben
tzelekezzel, az Istent keserted e
vetkezel igen.

K. Ezen test támad-é fel az íteletkor
F. Ezen test, noha lok változafok
kal, mert az Apostol azt mondgya
ezen

AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA
Ite. fujy at korik.

Mikolai Herdus Jan. Menyeci =
György Tótes
OSZLOPA 27

leget nem öntvén, sem valami gonoszra a'
mtett állatot nem kenyszerítven; hanem
magának hagyván, a' teremtet-állat, a' ma-
alajdon tertzeféből hajol el, az eleiben
igasság regulájátul, kiből ő teremtetett
Isten az embert jó állapotban állatra
öt, tévén ötet az önnön maga dolgainak
zabados kezdőjévé.

V. Nézz az Isten Providentiajára :
ton vífelelere, és ottan meglátod, hogy az
iten munkálodik a' Bün körül, de nem a'
Bünből. Megláthatod azért a' Bün körül
valo munkáját Istennek.

1. Az Eleve megtudásban, és annak ele-
ve-elrendelésében. (Ter. 30.20.)

Mert [hifzem] valami vagyon, vagyon
az : avagy az Isten akarattya ellen; ha ugy
lehetne valami, tehát az Isten nem volna
mindenhato a' képpen : avagy az vagyon, az
Isten akarattya körül; ha ugy lehetne is vala-
mi, ez következne, hogy az Isten nem
volna mindenre vigyazo és mindent igazga-
to: Avagy penig, holott így egyikképpen sin-
tsenfermi, tehát minden vagyon az
akarattyaiból. Mert ugyanis, ki
akarattyanak ellene? (R. 29.)

A' Bün az igazlagn
gyon, kit Isten irt a' m
az Isten titkos ak

2007
R

AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA
TANA

